

„ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM
- az Óperenciás tengeren, határon innen és túl”

Erasmus+

MESÉK TÁNCOS PARIPÁJÁN

BIHARI NÉPMESÉK JÓ GYAKORLAT

SZALÁRDI JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

**„ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM
- az Óperenciás tengeren, határon innen és túl”
az ERASMUS+**

2018-1-HU01-KA201-047749 JÓ GYAKORLATOK CSERÉJE
Együttműködés az innováció és a bevált gyakorlatok terén
pályázatának támogatásával valósult meg

2018-2021

MESÉK TÁNCOS PARIPÁJÁN

jó gyakorlatot kidolgozó óvodapedagógusok:
Márzea Annamária és Borbély Csilla-Kinga
iskolaigazgató:
Prém Mónika

Szalárdi János Általános Iskola is Óvoda

A meseprojektben részt vevő intézmények és pedagógusok:

Ficánka Napköziotthon Székelyudvarhely

Antal Csilla óvodavezető,
Demeter Boglárka, Csont-Kelemen Csilla

Napfény Óvoda és Bölcsőde Nádudvar

Mészárosné Sárközi Erika óvodavezető,
Urbánné Nagy Eszter, Csukáné Kálmán Szilvia

Füleki Daxner Utcai Óvoda

Vargová Danica óvodavezető,
Végh Éva, Gyetvai Zsuzsanna

A projekt koordinátorai:

Tempo - Legato Oktatásszervező és Tanácsadó Kft.

Balogh László (ének-zene szakos tanár) projektmenedzser,
Baloghné Zupkó Andrea (ének-zene szakos tanár) szakmai vezető,
Székely Józsefné minőségbiztosítási szakértő,
Kovács Istvánné pénzügyi vezető, Nagy József informatikus

TARTALOM

ELŐSZÓ.....	4
A KIRÁLYFI MÁTKÁJA	8
Tevékenységi terv	10
Adaptáció, tapasztalatok	17
A BOSZORKÁNY LÁNYAI	20
Tevékenységi terv	25
Adaptáció, tapasztalatok	29
A KIRÁLYKISASSZONY DOLGOZNI TANUL.....	30
Tevékenységi Terv	33
Adaptáció, tapasztalatok	37
A GÖMBÖC.....	38
Tevékenységi terv	41
Adaptáció, tapasztalatok	45
BÉKA KIRÁLYFI	46
Tevékenységi terv	51
Adaptáció, tapasztalatok	54
ANGYALKA BÁRÁNYOK.....	55
Tevékenységi terv	61
ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK	65
A DÚCOS FIÚ	67
Tevékenységi terv	70
Adaptáció, tapasztalatok	74
A KUTYA MEG A NYÚL	76
Tevékenységi terv	78
Adaptáció, tapasztalatok	83

A NAGY HAZUG.....	85
Tevékenységi terv	86
Adaptáció, tapasztalatok	91
SZEGÉNY EMBER HÁROM FIA	93
Tevékenységi terv	98
Adaptáció, tapasztalatok	103
SZÓLÓ SZŐLŐ, MOSOLYGÓ ALMA, CSENGŐ BARACK.....	105
Tevékenységi terv	109
Adaptáció, tapasztalatok	114
VACSORA A NAGYGAZDÁNÁL	116
Tevékenységi terv	119
Adaptáció, tapasztalatok	123
ÖSSZEGZÉS.....	125
Felhasznált irodalom	130

Előszó

*„Egyszer régen, nagyon régen,
kint jártam a meseréten.
Ahogy mentem, ahogy jártam
tudjátok, hogy mit találtam,
semmi mást csak egy mesét,
kezdem is az elejét.”*

Mese és a tánc, két olyan örökérvényű és univerzális műfaj, valamint kifejező eszköz a világ minden pontján, mely nyelvtől és nemzettől függetlenül ugyanazt nyújtja gyermekeink számára. E kettős élményen keresztül történő megértés hasonló tapasztalatokkal gazdagítja óvodásaink személyiségét már gyökereiben, ezáltal hosszú távon, pozitívan befolyásolja a mikro- és makro környezet alakulását.

Mivel az egészséges személyiség és énkép fejlődéséhez elengedhetetlen egy szilárd nemzeti identitástudat, ezért meséink, a zene és a tánc kiegészítésével hozzájárulnak a közösségi tudat megalapozásához.

A mese és tánc együttesével, a két alapvető kommunikációs csatornán kívül (verbális és nonverbális kifejező eszközök), további fejlesztésre kerül az óvodás gyermek személyiségében a kooperáció, kreativitás, mozgásfejlesztés, koncentráció, térbeli tájékozódás és ritmusérzék.

A mese óvodáskori anyanyelv kompetenciafejlesztő hatását ismerjük (mesehallgatás, szövegértés, beszédfejlesztés stb.), de nem szabad elfelejtenünk annak **érzelmi intelligenciafejlesztő** vonulatát sem, mely egy egészséges felnőttkori

személyiségképhez vezet (önbizalom, önértékelés, félelem- és konfliktuskezelés stb.)

A program a mindennapi rutinból való kimozdulást, más kultúrákkal való kapcsolatot és tapasztalatcserét feltételez. A kreatív tevékenységek előmozdítják a szilárd közösségtudattal rendelkező gyerek és szülő együttesét, mely biztos alapja marad a jövő társadalmának is.

Óvodánk 2018-2021 időszakban vett részt a határon átívelő projektben - jó gyakorlatok cseréjében, melyben partnereink voltak: a székelyudvarhelyi Ficánka Napköziotthon Romániából, a Füleki Daxner Utcai Óvoda Szlovákiából, a Nádudvari Napfény Óvoda és a koordinátorunk az egri Tempo-Legato Kft Magyarországról.

A három év alatt a partnerintézmények betekintést nyertek mesegyakorlatunkba, melyet minden óvoda kipróbált és a maga körülményeihez igazítva adaptált.

Kedves Olvasó!

Reméljük, hogy a programunk elolvasása új ötletekkel szolgál, és sikerül felkelteni az érdeklődést a *MESÉK TÁNCOS PARIPÁJÁN* csoportban való megvalósítása iránt. Meséinket, tevékenységi terveinket a partnerintézmények tapasztalataival és fotóival kibővítve adjuk közre, hogy módszertani útravalóként szolgáljon az *Óperenciás tengeren, határon innen és túl*. Mesében, élményben, játékban gazdag hétköznapiakat kívánunk!

„A mese a lélek ajtaján kopogtat, a tánc pedig megnyitja azt.”

MESÉK TÁNCOS PARIPÁJÁN
szakmai csapata, Szalárd

A királyfi mátkája

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi, aki feleséget keresett.

Nem érdekelte, hogy a lány szegény vagy gazdag, csak talpraesett és ügyes legyen. Jaj, az öreg királyné sopánkodott, hogy az igazi királyfi, ha párt választ magának, királynénál alább nem adja.

Na, áruhába öltözött a királyfi és elindult a nagyvilágba, hogy szerencsét próbál. Ahogy ment, mendegélt hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül, hát elérkezett egy faluba.

Ott hamarjában kidoboltatta, hogy minden lány, kicsitől a nagyig, ha szép pántlikát akar kapni, sepreghessen ki, s hozza a szemetet a bíró udvarába.

Aki több szemetet hoz, az hosszabb pántlikát kap! Lett olyan nagytakarítás a lányos házaknál, hogy olyat ember még nem látott. Egyik-másik lány talicskával taszította a szemetet. Kapott is érte sok-sok rőf szalagot.

A falu legszegényebb, de legügyesebb lánya is kisépregetett és vitt egy kis szemetet a lapáton. Váltig mondták neki, hogy azért nagyon kicsi pántlikát kap, menjen haza és seperjen még. Ő meg bizonygatta, hogy mindent-mindent kisépert, s csak ennyi szemetet talált.

A többi lányok, akik a sok rőf pántlikát kapták, boldogan dicsekedtek és mutogatták egymásnak.

A királyfi odalépett a szegény lányhoz.

— Hozzám jönnél-e feleségül? — kérdezte tőle. A szegény lány először meglepődött, aztán jól megnézte magának a legényt.

— Örök hűséget azok fogadnak — nézett a szemébe a fiúnak — akik szeretik egymást.

— Én a tied, te az enyém, mert én máris igen szeretlek! — mondta a királyfi és ölébe kapta a lányt.

Volt nagy öröm. Hát még akkor, amikor a fiú levetette az álruháját, s előtűnt a királyi gúnya.

A királyfi és a szegény lány azóta is boldog házasságban élnek, ha meg nem haltak.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Részletes követelmények:

Anyanyelvi nevelés területén:

- azonosulás az irodalmi alkotások hőseivel
- figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás aktiválása
- helyes és érthető beszéd meghatározott beszédhelyzetekben
- aktív részvétel hallgatóként és beszélőként egyaránt
- véleménynyilvánítás, esztétikai élmények megfogalmazása
- hagyományörzésre való nevelés
- népmesék iránti érdeklődés megalapozása

Mozgásos tevékenység terén:

- mozgásformák helyes elsajátítása

- ritmusérzék fejlesztése
- koncentráció, emlékezet és figyelem aktivizálása
- egyensúlyérzék fejlesztése
- egészséges életmódra való nevelés mozgás által
- érzelmek és történések feldolgozása tánc által
- jó hangulat teremtése tánc által

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- mondják el a mesehívó mondókát
- figyeljék meg a mese- faliszőnyeget
- hallgassák meg A királyfi mátkája című bihari népmesét
- kapcsolódjanak be mozgással és hangutánzással a mesélésbe
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- játsszák el a népi mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- figyeljék meg a kellékeket
- vonjanak párhuzamot a kellékek és a mese között

- figyeljék meg az elsajátítandó mozgásformákat
- végezzék el a gyakorlatokat
- hallgassák a népdal ritmusát
- táncoljanak végig a szőnyegen
- végezzék el a tanult mozgásokat a zene ritmusára
- táncoljanak szabadon

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés.

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - mesekönyv, faliszőnyeg, a tánclépéseket jelző szőnyeg, kosár, zsák, seprűk, szalagok.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a párnákon. – Jaj, gyerekek! Segítetek kérlek, csupa pókháló lettem! Segítetek leseperni rólam! Köszönöm nektek!

Hogy hol jártam én, hogy ennyi pókháló ragadt rám? Nem hiszitek el, de nagymamám padlásán jártam. Nagymamám mesélt egy könyvről, egy régi mesekönyvről, amit rég elveszített. Gondoltam megkeresem, hátha a padlásra keveredett.

De, amikor felmentem, bizony nem csak a könyvet találtam meg, hanem abban a könyvben egy mesét, és sok érdekes tárgyat, amit el is hoztam nektek. Sajnos a kosaramba nem fért mind, így kénytelen voltam még zsákot is felvinni magammal. Így történt hát, hogy csupa pókháló lettem.

De mi lehet a kosárban? Kíváncsiak vagytok? Szép sorjában meg is nézzük majd.

Előveszem a kosárból a könyvet, bemutatom a gyerekeknek, majd pedig a feltekert „mesefaliszőnyeget”, melyet a mese szemléltetésére használok fel.

A téma bejelentése - Ennek a különleges népmesének a címe „A királyfi mátkája”.

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét, lassan letekerve a szőnyeget, ahogy a mese cselekménye előre halad, melyen szemléltetve vannak a mese főbb mozzanatai.

Mesélés közben, amikor a takarítás, sepregetés mozzanatához érek, bevonom a gyerekeket is, kézzel imitáljuk a sepregetést. A sepregetés ritmusát én irányítom.

A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét. A gyerekek szembe fordulnak a mellettük ülővel, párt alkotva. Párban eljátsszuk a mondókát.

*„A házat kiséperjük, (összeborzolja a haját)
A port letöröljük, (végigsimítja a homlokát)
Az ablakokat becsukjuk, (lesimítja a pilláját)
A kulcson egyet csavarintunk.” (megcsavarja az orrát)*

Összeszedjük a párnákat, majd egy nagy kört alkotva a szőnyegre ülünk.

2. Mozgásos tevékenység - Tánc seprűvel

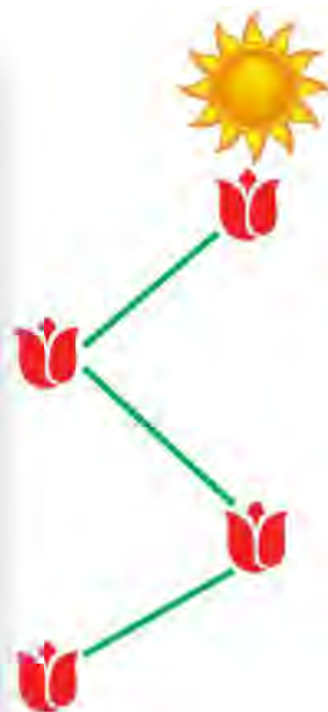
- Ti tudtok- e, szoktatok- e sepregetni? Tudunk- e olyan ügyesen sepregetni, mint ezek a leányok a meséből? De sepregetve táncolni tudtok- e? Én

otthon szeretek zenét hallgatva takarítani, és bizony néha táncra is perdülök a seprűvel. Kutakodjunk még kicsit ebben a kosárban és zsákban, hátha találunk valamit, amit ehhez fel tudnánk használni.

Előveszem a zsákból a **seprűket** és a kosárból egy **textilszőnyeget**. A textilszőnyeget letekerve a gyerekek megfigyelhetnek rajta tulipánokat, melyek szemléltetik a tánclépéseket.

- Először csak körben állva a sepregetés alapmozdulatát gyakoroljuk, a **seprű jobbra-balra mozgásával**, majd ezt a zene által adott ritmusra is megpróbáljuk.
- Ezután bemutatom nekik a **seprútáncot** a szőnyeg segítségével. Először számolással majd pedig a zene ritmusára.
- **Egyik tulipánról a másikra** kell lépni közben a seprút is a megfelelő irányba lendíteni.

- A **naphoz érve** pedig egy **forgást** kell végezni.
- A gyerekek sorban megpróbálják először számolásra, majd második körben már zenére.
- Amikor a mozgást már minden gyermek elsajátította feltekerjük a szőnyeget, körbe állunk és körben haladva táncolunk a megtanult lépéssorozatot ismételve.

Hangulati levezetés + Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket egy-egy pántlikával.

A gyerekekkel eltáncoljuk a pántlikák segítségével is a tanult tánclépéseket, majd pedig szabadon táncolhatnak.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek már jól ismerték a mesét, amikor elkezdtek feldolgozni, hiszen a délutáni csendes pihenő előtt öt napon át mondtuk ezt a mesét. Elmondták, hogy kik szerettek volna lenni a meséből, megindokolták, hogy miért. Ezután felajánlottam nekik, hogy játszuk el a királyfi és mátkájának lakodalmát, amit nagy örömmel fogadtak. Kiosztottuk a szerepeket, a kellékeket, ruhadarabokat. Kiválasztottuk a lakodalmas dalokat, hangszereket, tanultunk egyszerű tánclépéseket. Elpróbáltuk, hogy hogyan zajlana a lakodalom, végül el is játszottuk. A gyermekeknek nagyon tetszett a tevékenység, jól érezték magukat a nap folyamán. A gyerekek tudtak azonosulni a mesehősökkel, a fantáziájuk aktíválódott, konkrét kommunikációs helyzetekben kellett aktívan részt vegyenek, ami segítette az önkifejezésüket, egymáshoz való viszonyaikon javított (kellett egymásra figyelni, tolerálni a másikat). Külön öröm, ha látjuk, hogy a félénkebb, gátlásosabb gyerekek is megnyílnak, aktívan részt vesznek a tevékenységekben, mert a mese közel áll hozzájuk.

Fülek

A mesét elmeséltük a vázlat és a bemutató alapján. Annyi különbséggel, hogy először csak a mesét meséltük el. A padláson talált seprőkről elmeséltük, hogy a királyfi hogyan találta meg a mátkáját. A mese elmondása után mozgásban is kifejezték a gyermekek a mesében szereplő lányokat, ahogy: sepregetnek egymás arcát simogatva, a seprőt kipróbálják szabadon, a seprőt kipróbálják a bemutatott mozgás szerint jobbra-balra mozgatva, a seprőt jobbra-balra mozgatják és jobbra-balra kilépve haladnak előre a padlóra ragasztott „mozgáskotta” szerint tulipánról-tulipánra lépegetve. Seprőtánc zenére a felragasztott jelzések szerint. Pántlikatánc - zenére szabadon, pántlikatánc - zenére a felragasztott jelzések /

tánclépéseket jelző szőnyeg/ alapján. A meséhez a hét folyamán minden nap visszatértünk. A következő napokban úgy meséltük a mesét, hogy amikor az egyes jelenetekhez értünk a mesélő /óvónő/ szavait a gyermekek mozgásban fejezték ki. A gyermekek megformálták a várat, házakat, utakat stb. seprtek, pántlikát osztottak/kaptak. A gyerekek sok szép alakzatot alkottak saját elképzelés szerint is, pl. seprőtetős házat, utat, fát egyéni és csoportos alakzatban. A harmadik napon a gyermekek a párbeszédbe is bekapcsolódtak. A fiúk lehetőséget kaptak arra, hogy mátkát válasszanak maguknak. Minden lánynak adtak pántlikát, de csak egynek adhattak piros pántlikát, a mátkájuknak. Faliszőnyeg – a gyermekeket lefényképeztük a mese mozzanataiban és egy papírtekercsre felragasztottuk a képeket. A gyermekek a képek alapján szívesen mesélték a mesét egymásnak. Tánclépéseket jelző szőnyeg – a szőnyegre ragasztottuk az elemeket. A szőnyeget szabadon használhatták a nap és a hét folyamán. Nagyon jó lehetőséget kínált a gyakorlásra. Akiknek nehézséget jelentett a lépések betartása, bármikor gyakorolhatott és így mindenki meglehetősen jól megtanulta a táncot.

Nagyon időtakarékos megoldása az élményszerzésnek és feldolgozásnak a folyamatában úgy az óvónő, mint a gyermekek szempontjából, mert mindenki egyszerre szerepelhet, mindenki egyszerre lehet akár ugyanaz a szereplő is.

Nádudvar

A mese által nyújtott élményeket a mese cselekményét az ismételt mesélést követően beszéljük meg. A jó gyakorlat a mondókával és a mesekezdő formulával kellően előkészítette a mesére hangolódást. Én, mint óvónéni minden egyes tevékenységi terv megvalósítását, nagy izgalommal várom. Örülök és szeretem látni, ahogyan a gyermekek bekerülnek egy varázslatos világba és együtt élnek a mesével és a játékokkal. Öröm úgy mesét előadni, hogy a gyermek nemcsak hallgató, hanem tevékeny szereplő is. Imádják a mindennapos mesélés rituáléját, a közös tevékenységeket. A tevékenység során a gyermekek befogadóak, tisztelettel

szeretettel fordulnak egymás felé. A műveltségterületek összekapcsolásával fejlődnek képességeik, bontakozik személyiségük. Szociális kompetenciák fejlődését mutatja, hogy helyesen ítélik meg a mese szereplők tulajdonságait, hitelesen mondják el, hogy ők miképpen viselkedtek volna egy-egy mesejelenetben. Segítőkészek, együttérzőek, empátikusak. Ismerték a mondókát, mégis a meséhez kapcsolódóan örömmel játszották újra és újra. A tulipános szőnyeg már önmaga motiváló volt számukra. A kisebb gyermekeink is olyan precizitással és fegyelemmel igyekeztek sepregetni, hogy fegyelmezési problémánk nem is adódott. Csodálatos látni a gyermekek arcán tükröződő boldogságot, elégedettséget, meséléseink alkalmával. Lenyűgöző az ahogyan a mesékhez kapcsolódó mondókák, népi játékok, népzene, néptánc részévé válik a népmesefeldolgozásainknak. Merjünk vele élni. Módszertani kultúránk is folyamatosan fejlődik. A jó gyakorlat tevékenységi tervei által gazdagodik ötlettáram. Köszönöm az élményt a szőnyeg mese nagyon érdekes és vonzó volt számomra.

A boszorkány lányai

A világ végén, annak is a csücskén élt egy szegény ember, s annak a felesége. Nem volt egyebük, mint tizenkét szép fiúgyermekük. Amikor a legnagyobbik fiú

felcseperedett, azt mondta az apjának:

— Édesapám, én elindulok magamnak feleséget keresni.

Tarisznyába tett néhány pogácsát és nekiindult az útnak. Ment, mendegélt hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül.

— Csak már feleségem volna! Csak már feleségem volna! — így mondogatta magában.

Egyszer csak egy csúnya öregasszony tűnt eléje. Szeme csak egy volt, az is a homloka közepén. Hosszú orra és lapát fülei voltak.

— No, gyere csak velem, ha feleséget akarsz!

Még mielőtt a legény szólhatott volna, az öregasszony magával vitte a házikójába. Amikor a szobába léptek, a legény tizenkét csúnya lányt látott az asztalnál ülni. Éppen olyanok voltak valamennyien, mint az öregasszony.

— Ugye, milyen szépek a lányaim? — mondta a csúf öregasszony —Válasszál közülük.

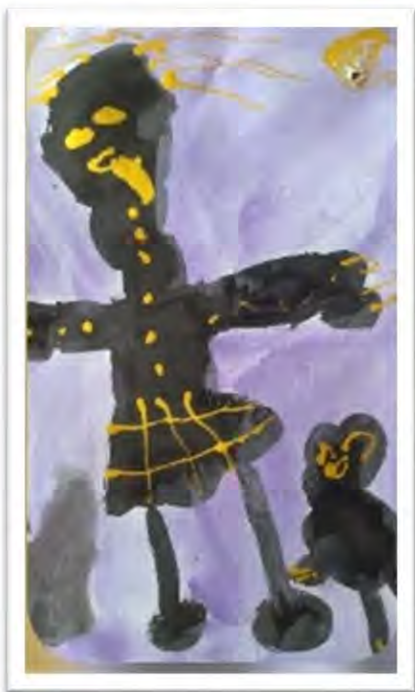
— Jaj, olyan szép valamennyi — mondta a fiú —nem tudok közülük választani.

— No, akkor majd holnap! – biztatta az öregasszony.

— Jaj, dehogy kell nekem feleség, csak egyszer szabaduljak innen — mondogatta magában a legény.

— Hangosan, ugye, nem mondhatta, mert az öregasszony, meg is ette volna, nem egyéb! Nagy búsán leült a fiú a sarokba és szundikálni kezdett. Úgy éjfél tájban elébe tűnt egy gyönyörű szép lány.

— Tudod-e, hogy a boszorkány házába kerültél?
— így szólt hozzá a lány. — No, azért ne búsulj, mert ott vagyok én is a lányai között. Neki csak tizenegy lánya van, engem elrabolt az apámtól, a vasvári királytól tizenkettediknek. Elvarázsolt, és minden nap csak egyetlen órára lehetek olyan, mint azelőtt. De te örökre megválthatsz, ha feleségnek választol.
— Jaj, örömmel választalak téged, de hogyan, mikor mind egyformák vagytok?
— Holnap, mindegyik lányt jól nézd meg. Amelyiknek egy fehér szál lesz a szempillájában, az én leszek — felelte a lány és már el is tűnt.

Másnap, amikor a legény odaállt a tizenkét csúnya lány elé, meglátta az egyik szempillájában a fehér szálát. Azt választotta. Mérges lett a boszorkány és rákiáltott a legényre, hogy jaj, éppen a legrosszabbikat választotta.

— Majd holnap, fiam, holnap választol egy jobbat!

Búsan virrasztott a legény, hogy most már mi lesz vele, amikor éjfél tájban megint ott termett a gyönyörű lány.

- Sietnem kell, mert a boszorkány résen van, nehogy a közeledbe kerüljek. Holnap azt a lányt válasszad magadnak, akinek piros folt lesz a fülcimpáján.

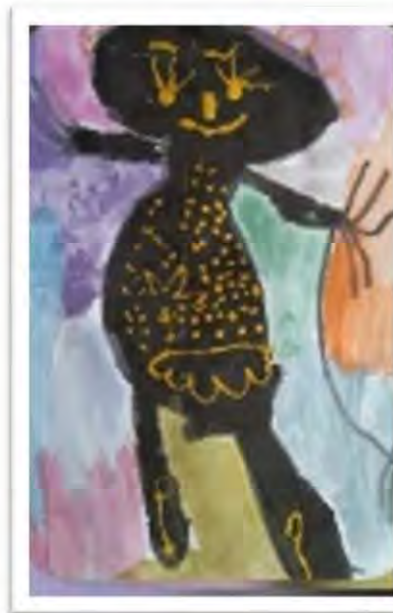
Megörült a legény, aludt is nyugodtan egész reggelig. Na, majd megint felsorakoztak a lányok.

Olyan egyformák voltak, hogy különbséget tenni köztük nem lehetett. A legény nézte, vizsgálta őket. És ténylegesen úgy történt, ahogy a lány mondta. Észrevette a fiú, hogy az egyik lánynak piros folt van a fülcimpáján.

— Jaj, éppen ez a lány kell nekem feleségnek mondta a legény. A boszorkány majd megpukkant mérgében, merthogy az nem az ő lánya volt.

— Megint a legrosszabbikat választottad — fordította nyájásra a szót az öregasszony. — Majd holnap, fiam, holnap, választol egy jobbat!

Harmadik éjfélen megint megjelent a gyönyörű lány. A fiú ölelte, csókolta örömeiben. A lány szótlan volt és búsult.

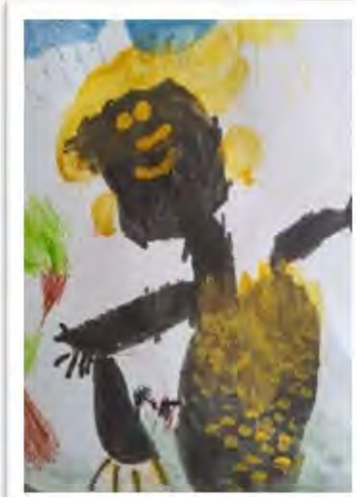
— Mi a baj, szép szerelmem, harmadjára most már úgy is téged választalak — mondta a fiú.

— A boszorkány miatt nem tudok neked több jelt adni. Talán a jótanácsom, a hasznunkra lehet! Holnap, amikor választanod kell, sorba lépjél mindenik

lányhoz, úgy mintha ki akarnád választani, s annak a szeme nevetni fog. Egyedül az én szememben lesz egy könnycsepp. Erről talán megismersz.

Eltűnt a lány, s a fiú ott maradt kétségek között, hogy vajon észreveszi azt a könnycseppet vagy sem? Felsorakoznak másnap a lányok. Látja a legény, hogy mind a tizenkét lánynak egy fehér szál van a szempillája között, látja, hogy mindenik fülcimpáján ott a piros folt, közöttük semmi-semmi

különbség nincsen. Aztán szépen odalépett mindenik lány elé, mintha őt választaná. Mindenik lány örült, hogy őt válassza, örült, s a szeme nevetett. Csak egyetlen egynek vélt felfedezni egy könnycseppet a szemében. Annak a lánynak gyorsan megfogta a kezét, el nem engedte volna a világért sem.

— Téged választalak feleségemnek! - ölelte a fiú.

De már abban a pillanatban gyönyörű szép lánnyá változott. Hirtelen nagy lárma meg kiabálás lett. A sok csúnya lány csattogtatta a fogát, tajtékozott haragjában a boszorkány. A szép lány hirtelen dobantott a lábával, s egyszeriből egy tisztáson találták magukat.

— Na, szívem szép szerelme, most aztán szaladjunk, ahogy csak bírunk!

Nyargalt utánuk a boszorkány a csúnya lányával. Ahogy az erdőt elérték, a boszorkánynak a hatalma megszűnt.

Hát így szerzett magának feleséget a szegény ember legnagyobbik fia.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveltesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- mondják el a mondókat
- hallgassák meg a “A boszorkány lányai” című bihari népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- mondják el a mondókat

Mozgásos tevékenység területén:

- figyeljék meg a boszorkány bábót
- figyeljék meg mi a boszorkány legfontosabb eszköze
- figyeljék meg a táncmozdulatokat a seprű használatával
- gyakorolják be a táncmozdulatokat számolásra
- táncolják el a mozdulatokat a zene ritmusára

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés.

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - párnák, mesekönyv, seprűk, CD lejátszó

Szervezés -Elrendezem a párnákat félkör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekeket mondókával hívom magamhoz és vezetem őket a párnákra leülni.

„Elöl mennek a legények,

Sárga sarkantyúba.

Utána meg a leányok,

Gyöngyös koszorúba.” (Erdőgyarak)

— Gyerekek láttatok-e már mesében boszorkányt? Hogy szoktak ők kinézni? Bizony, nagyon csúnyák. Képzeljétek, hoztam nektek egy mesét, amiben nem csak, hogy egy boszorka van, hanem még annak van 12 csúnya boszorka lánya is.

A téma bejelentése - A mesém címe: *A boszorkány lányai*.

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

„Volt egyszer, hol nem volt,

Még annál is messzebb volt,

Árkon innen, bokron túl,

Erdőn, mezőn s azon túl,

Még az Óperenciás tengeren is túl,

Ahol az a kurtafarkú malac túr,

Volt egyszer, hol nem volt...

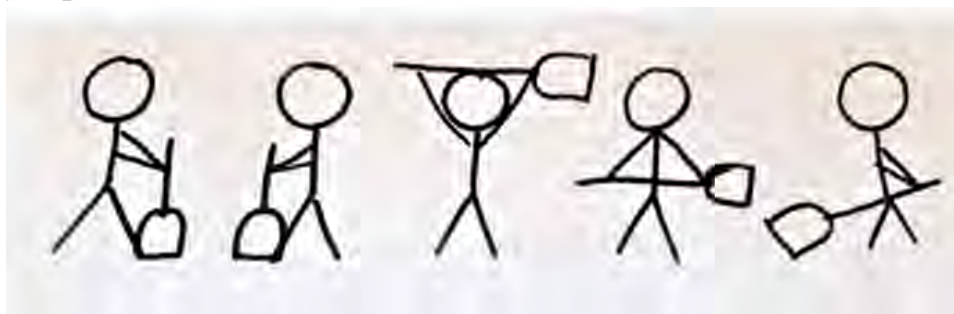
Na mi is volt?” (Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. A mese cselekményének összefoglalásához egy kirakóst használok fel. A gyerekek válaszolnak a kérdésekre a kirakós darabok pedig egyenként a helyükre kerülnek. A végeredmény egy boszorkány lesz. -Nézzétek gyerekek, min repül ez a boszorkány?

„Seprűnyélen boszorkány,
Tündérrózsám szép leány.” (Tóti)

Mondókázva, tapsolva felállunk, a párnákat félre tesszük.

2. Mozgásos tevékenység – Boszorkánytánc - Gyertek, tanuljuk meg, és táncoljuk el a boszorkány táncot! A gyerekeket elrendezem négy sorban, majd mindegyiknek osztok egy seprűt.

Bemutatom a táncmozdulatokat:

- a seprű jobbra, balra, fel, le mozgatása,
- majd a végén seprűn való lovaglás.
- Sorban gyakorlunk minden táncmozdulatot számolásra.
- Amikor minden gyerek elsajátította a mozdulatokat, eltáncoljuk a lépéseket zenére is.

Hangulati levezetés - „Kör, kör ki játszik?

Aki nem jön, nem játszik.” (Bihardiószeg)

A gyerekekkel egy kört alkotunk. Egy gyerek kezébe adok egy seprűt. Elindítom a zenét, a gyerekek pedig egymásnak körbe adogatják a seprűt. Amelyik gyereknél van, amikor megáll a zene, az esik ki. A zene újraindításával folytatódik a játék, míg már csak két gyerek marad.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A mese tetszett a gyerekeknek, közkívánatra is többször el kellett mondani nekik. Szívesen meséltek kedvenc szereplőikről, meg tudták indokolni, miért az adott szereplő tetszik nekik a legjobban. Lelkesen vettek részt a mozgásos játékban, hiszen a gyermekek lételeme a mozgás, így az ilyen tevékenységek által optimálisan el lehet mélyíteni előzetesen szerzett ismereteiket, élményeiket. A mozgásos tevékenység, a körtánc kimondottan tetszett nekik, hiszen általában a gyerekek szeretnek táncolni. Nagy kedvvel választották ki a ruhadarabokat, amikbe felöltöztek. Nagyon tetszett nekik a körtánc, mint mozgásforma, a zenét ők választották ki, kedvenc dalaikból. Nagy volt a vigasság a réten: a boszorkány lányai nagy vigasságot csaptak. A tevékenység sikeresnek mondható.

Fülek

A mesét elmeséltük a tervezet alapján. Annyi különbséggel, hogy először csak a mesét meséltük el. Másnap elmeséltük a mesét és eljártuk a seprőtáncot. Harmadnapra előkerestük a már meglévő boszorkánybábjainkat és lefényképeztük őket, majd 12x kinyomtattuk egy lapra. Három ilyen lapot készítettünk,

mindegyiken az egyik boszorkányra rajzoltunk egy apró jelet / fehér pilla, piros fül, könnycsepp/ a mese alapján. A legényeknek / gyerekeknek/ fel kellett ismerniük a boszorkányokban a királylányt. Később a gyermekek mozgásban is megpróbálták kifejezni az egyformaságot/különbséget. Arcjátékkal csúnya-grimasz/szép-mosoly

is azonosultak a szereplőkkel. A seprőt, mint boszorkánybábót is használtuk, nyelvél lefelé fordítva. A mesefeldolgozás folyamatának eredményessége - megtanulták a mondókát, megértették és el tudták mondani a mese történéseit, feladatlapot tudtak megoldani, megfigyelték a

boszorkánylányokat, felismerték a hasonlóságokat és különbségeket, megtanulták a seprőt sokoldalúan felhasználni a bemutatott minta és saját elképzelés szerint, megtanulták a seprőtáncot számolásra, a zene ritmusára, megtanultak zenére improvizálni a seprővel.

Nádudvar

A mese által nyújtott élményeket, a mese cselekményét, a mese tanulságát az ismételt mesélés során valósítottam meg. A mese cselekményének összefoglalásához egy boszorkányos puzzle kirakót készítettem. A gyermekek képesek voltak a mese felidézésére, gondolatikat összefüggően logikusan tudták elmondani. A hangulati levezetés játékanak szabályát megváltoztattam. A gyerekekkel kört alkottunk. Egy gyermek kezébe adtam a seprűt. Elindítottam a zenét, s zenére körbe járt a seprű. Amikor a zene megállt, a seprűt sem adogattuk tovább. Akinek a kezében maradt, felpattant rá, és futott vele egy kört. Visszaállt a helyére és folytatódott a játék tovább. Ezzel elkerültem, hogy a játékból kiálljon valaki és csak a szemlélője legyen a többi gyermek játékanak. Nagyon fontosnak tartom az együttes élmény megélését. Így igazodtam a csoportösszetételéhez, az élmény megélése érdekében. Eredménynek tartom a mesefeldolgozás folyamatában, hogy a gyermekek megfelelő hangerővel képesek mondókát mondani. Figyelmesen tudtak mesét hallgatni, meg tudják fogalmazni a mese tanulságát. Mozgásos tevékenység során képesek voltak számolásra táncmozdulatokat gyakorolni, majd a zene ritmusára mozdulatokat végezni. Eszközhasználatuk megfelelő volt, tudtak a seprűvel bánni a kisebb gyermekeink is. Intenzíven, komplexen fejlődtek a kommunikációs szociális kognitív és testi kompetenciák. Örülök, hogy azon dolgozhatunk a jó gyakorlat megvalósítása során, hogy a népmesét és kultúránk kincsét (dal, mondóka, népi játék, néptánc) átörökítsük, és beépítsük a gyermekeink életébe. Arra törekszem, hogy az ismétlődő mesélések, mondókázások, éneklések, közös játékok, táncos tevékenységek, öröm, élmény legyen számukra.

A királykisasszony dolgozni tanul

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy király, akinek volt egy gyönyörű szép lánya. Ennek a királykisasszonynak az egyetlen hibája az volt, hogy nem szeretett dolgozni. Na, kihirdette a király szerte a világban, hogy aki a lányát megtanítja dolgozni, ahhoz adja feleségül, s ráadásul megkapja tőle a fele királyságát is. Jöttek erre a hírre a kérők, nagyurak, hercegek! Ígérettek a lánynak fűt-fát, csak tegyen már

valamit! De mindhiába. A királykisasszony a kisujját se mozdította a kedvükért. Na, de hogy el ne felejtsem, egy nagy erdő közepén élt egy szegény asszony a fiával. A fiú fát vágott az erdőben, abból éltek. Meghallotta a favágó fiú, hogy mi történik a királyi udvarban.

— Édesanyám, én bizony elmegyek és szerencsét próbálok! — mondta. Így is történt.

Az aranyos gúnyába öltözött úrfiak a szemük sarkából méregették a szegény legényt, hogy mit akar, talán ő fogja megtanítani dolgozni a királykisasszonyt?

Hát, a favágó fiú bátran a király elé állt és azt mondta:

— Király atyám, én nem itt akarom megtanítani a királykisasszonyt dolgozni, hanem kint az erdőben. Engedje el velem!

A király beleegyezett, így hát a favágó fiú a királylánnyal együtt tért vissza az édesanyjához. Mire megérkeztek késő este lett, úgyhogy nyugovóra is tértek. Másnap a fiú már hajnalban elment fát vágni. Délben, amikor hazajött megkérdezte az anyjától:

— Lelkem, édesanyám, hányan dolgoztunk?
— Ketten — felelte az anyja.

— Akkor ketten is eszünk — s a fiú az anyjával szépen megebedelt.

A királykisasszony oda se hederített, úgy tett, mintha őt nem érdekelné az evés. Másnap megint jön a fiú haza a munkából, s kérdezi az anyját:

— Lelkem, édesanyám, hányan dolgoztunk?

— Ketten, fiam, ketten — így az anyja.

— Akkor ketten is eszünk.

A fiú az anyjával szépen megebedelt. De akkor a királykisasszony már éhes volt. Ha nem szégyellte volna, ő is odakéredzkedett volna az asztalhoz. Na, érkezett a harmadik nap. Jön a fiú haza, jön ebédelni.

— Lelkem, édesanyám, hányan dolgoztunk?

— Ketten, fiam, csak ketten — mondta az anyja, s megint csak leültek az asztalhoz.

Jaj, a lány, ugye a királykisasszony már nagyon éhes volt. Az éhségnél a tanácstalansága volt nagyobb, úgyhogy szótlanul nézte végig, hogyan eszik a fiú, s a szegényasszony. A negyedik nap reggelén már nem állhatta meg szó nélkül, s megkérdezte a szegény asszonyt:

— Ha kisépregetek, az dolog? —Az bizony, édes kislányom.

— Ha kirázom a szőnyeget, az is dolog? — Az bizony.

— Ha vizet hozok, az is dolog? —
Az, az, de még mennyire!

Na, így aztán így telt el a délelőtt. Amikor jött haza a fiú, kérdezte az anyját:

— Lelkem, édesanyám, hányan dolgoztunk?

— Hárman, édes fiam.

— Na, akkor hárman is eszünk — s leültek a megterített asztalhoz.

Attól kezdve minden nap hárman dolgoztak, s hárman is ettek. A királlyal madarat lehetett fogatni, olyan boldog volt. Gondolkodás nélkül a favágó fiúhoz adta feleségül a lányát. De mit mondjak, a királykisasszonyt nem is igen kellett biztatgatni!

És élnek boldogságban azóta is, ha meg nem haltak.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- mondják el a mesehívó mondókát
- hallgassák meg A királykisasszony dolgozni tanul című bihari népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- játsszák el a népi mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- sorolják fel, milyen házimunkát végzett a királykisasszony

- próbálják meg utánozni a házimunkák végzését
- figyeljék meg az elsajátítandó mozgásformákat
- gyakorolják a táncmozdulatokat
- hallgassák a népdal ritmusát
- végezzék el a táncmozdulatokat zenére
- figyeljék meg a képkártyákat
- párosítsák a kártyákat a mozgásokhoz
- táncolják azt a lépést, amelyiket a kártya mutatja
- játsszák el a “Kinek nincsen párja” című népi gyermekjátékot

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés.

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - mesekönyv, pokróc, seprű, 2 játékvödör, képkártyák, jutalom.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a párnákon. Gyerekek ti szoktatok-e segíteni az otthoni takarításban? Ki mit szokott segíteni? A mai napon hoztam nektek egy mesét, ami egy olyan királylányról szól, aki bizony sohasem dolgozott még, de nem is akart.

A téma bejelentése - A mai népmesénk címe „*A királykisasszony dolgozni tanul*”.

A tanulás irányítása

1. **Anyanyelvi nevelés** - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét és közösen megfogalmazzuk a mese tanulságát. A gyerekeket felállítom és mondókázva és sepregetést utánozva körbe menetelünk.

*„Egy, kettő, három,
Kiseprem a házom!”*

(szentjohbbi népi mondóka)

2. **Mozgásos tevékenység** - Összeszedjük a párnákat, majd egy nagy körbe állunk.

A gyerekekkel felelevenítjük, hogy milyen házimunkákat végzett a királykisasszony.

Bemutatom nekik a mozdulatokat eszközökkel:

- **sepregetés-** a kar jobbra-balra lendítése;
- **pokrócrázás-** a karok előre nyújtása és fel- le mozgatása;
- **vízhordás-** a leeresztett karral a vállak fel-le mozgatása.
- A gyerekek is megpróbálják,

először
csak

számolással, majd pedig a zene ritmusára is.

- Bemutatok a gyerekeknek **három kártyát**, melyen eszközök, tárgyak láthatóak: seprű, pokróc, vödör. A gyerekek összekapcsolják a tanult mozgásokat a kártyákkal. Azt a tanult tánclépést, mozgást kell elvégezzék, melyet felmutatok. Gyakorlás után **zenére táncolunk a kártyák segítségével**, melyek mutatják a tánclépéseket.

Hangulati levezetés - eljátsszuk a gyerekekkel a népi gyermekjátékot.

*„Kinek nincsen párja,
keressen magának,
mert, ha nem jut néki,
seprű marad néki”*

Értékelés - a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

Ezt a népmesét is nagyon szerették a gyerekek, annak ellenére, hogy kissé elvontnak gondolnánk a kisebbek számára, de őket is lekötötte a cselekmény, nagyon is átjött nekik a mondanivaló, köszönhetően a sok ismétlésnek. Többszöri ismétlés után elmondták, hogy kik szerettek volna lenni a meséből, megindokolták, hogy miért. Megbeszéltük, hogy a mesének jó vége lett, a királykisasszony megtanult dolgozni. Felajánlottam nekik, hogy játszunk lakodalmast, és pedig a Danikáné népi gyermekjátékot. Ez egy párválasztó játék, lakodalmas, amiben van Danikáné, akinek eladó lánya/lányai van/vannak, vannak kérők, és van a lakodalmas nép. Elmagyaráztam a játék menetét, kiosztottuk a szerepeket, elpróbáltuk, ezután pedig következett a tényleges játék. Ezzel a játékkal erősítettük meg a mese mondanivalóját, a minden jó, ha vége jó érzést. A tevékenység jól sikerült, a gyerekek jól érezték magukat. Vegyes csoportról lévén szó nagyon kell figyelni arra, hogy milyen feladatokat kapjanak a kisebbek, és milyeneket a nagyobbak. Ha a kicsik figyelme mégis lankad, más tevékenységeket kell improvizálni nekik. A mesefeldolgozás folyamata által fejlődött a gyerekek beszéde, szókincse, kifejezőkészsége, az irodalmi művek iránt fogékonyabbakká váltak, aktívan részt vettek beszédhelyzetekben beszélőként és hallgatóként egyaránt, megtapasztalhatták a népi gyermekjáték alatt, hogy figyelni kell egymásra, el kell fogadni a másikat olyannak, amilyen a hibáival és az erényeivel együtt. Ne lankadjanak, ha nem sikerül elérni a kitűzött célt úgy, ahogy tervezték! Ne adják fel! Nem baj, ha olyan feladatok elé állítjuk a gyerekeket, amik egy kissé meghaladják a képességeiket! Egy fokkal lehetnek nehezebbek a feladatok, mint amiket el tudnának végezni, így jobban aktiválódik a gondolkodás, fantázia, probléma megoldó képesség, csak időt kell szánni rá és türelemmel kell lenni. Az eredmény nem marad el!

Fülek

Először arról beszélgettünk, mit dolgoznak a gyermekek szülei, mit dolgoznak a gyermekek otthon vagy az óvodában. Megbeszéltük, mit jelent: Aki nem dolgozik, az ne is egyék! A gyermekek azon is elgondolkoztak, mi a munkája a királykisasszonynak. A mesét elmeséltük a tervezet alapján. A mese után

hasonlatokat kerestünk a szorgalmas és a lusta kifejezésekre: Szorgalmas, mint a méh. Szorgalmas ember mindig talál munkát. Lusta, mint a kutya. Lusta Kati rest anyának a leánya. Lusta lónak korbács az abrakja. Lustának sokszor csikorog a hasa. A tervezet alapján megvalósítottuk a mozgásos feladatokat. A hangulati levezetés után a kártyákat a játékok elpakolása során is felhasználtuk, sőt a gyermekek saját kártyát is készítettek / a játékokról/. A zenét is felhasználtuk a rendrakás során, később a zenére pakolást megtartottuk csoportunk szokásaként, mert gyorsabban és vidámabb hangulatban végeztünk a feladattal. A gyerekek, vidám, szomorú és mérges szmájli kártyát is készítettek, amivel a rendrakást értékelték. A mesefeldolgozás folyamatának eredményessége az anyanyelvi nevelés területén: megismertek egy új mesét, a királykisasszony nevében maguk is kitaláltak és bemutattak munkafolyamatokat. A mozgásos tevékenység terén: mozgásformák helyes elsajátításával fejlődött a gyermekek ritmusérzéke, koncentrációja, emlékezete és figyelme, a gyermekeket aktivizálta a tevékenység, megtanulták a leolvasott képkártyát mozgásban kifejezni, az adott impulzusra változtatni a mozgásformákat a zene ritmusára. A lusta és szorgalmas kifejezések értelmezésével a munka értelméről, eredményéről és az emberek munkához fűződő viszonyáról szereztek pozitív és negatív tapasztalatokat a meséből. Megerősítést nyert a munka hasznossága, a közösség érdek, az együttműködés és segítségnyújtás fontossága az óvodai gyakorlatban.

Nádudvar

A mesefeldolgozás folyamatában számos pozitív eredményt figyelhettünk meg. A gyermekek nyitottak a mesék felé. Viselkedési modellekkel találkoztak, melyek hatással bírnak a személyiségükre, viselkedésükre. A beszélgetések során a mese felidézése pontos emlékezetükről tett tanúbizonyosságot. Fejlődött a gyermekek szándékos felidézése, beszédkésztsége, önbizalma, bátorsága. A gyermekek élményekkel lettek gazdagabbak a mesélés a beszélgetés és a mozgásos tevékenység során. A kártyákhoz társított tánclépések a nagyobb gyermekeknek izgalmas kihívás volt, a kisebbek pedig utánozták a nagyok mozgását. Örültem, mikor a meséléseket követően kérték a kártyát és nagy boldogságomra tudták párosítani a mozgást a kártyához. „Gyakorlás teszi a mestert” fogalmazta meg egy nagyobb kislány, mikor megtapsoltuk a kisebb gyermekeket. A hangulati levezetés játékát ismertük. Nálunk mindig örömforrás a párválasztás játék, mert nagyon jó csoportközösségünk van.

A gömböc

A szegény asszony fia igen megéhezett.

— Édesanyám, ennék valamit.

— Fogd a kést, menj fel a padlásra. Ott csüng a kis gömböc, vágjál belőle.

Felmegy a fiú a padlásra. A gerendáról szépen lecsüngött a gömböc, még nem volt megvágva. Jó magasan volt, úgyhogy a fiú el sem érte.

Felállott egy székre, s elvágta a gömböc madzagját. Ahogy leesett a gömböc, egyből bekapta, elnyelte a fiút.

Görgött lefele a padlásról. Az ajtóban állott a szegény asszony, őt is bekapta. Na, a szegény ember épp a kapun jött befele az ökrös szekérrel, őket is bekapta.

Gurult tovább a gömböc, gurult ki az utcára. Ahogy gurult, találkozott egy rokkás asszonnal.

— Hová gurulsz, te gömböc? — kérdezte.

— A fiú gőzöngőz, az asszony gőzöngőz, az ember az ökrös szekérral gőzöngőz. Most téged is gőzöngőz! Őt is bekapta. Gurult tovább a gömböc, találkozott egy mankós koldussal.

— Hova gurulsz, te gömböc? — kérdezte a koldus.

— A fiú gőzöngőz, az asszony gőzöngőz, az ember az ökrös szekérral gőzöngőz, a rokkás asszony gőzöngőz. Most téged is gőzöngőz!

Őt is bekapta. Gurul a gömböc nagy szuszogva, szörtyögve ki a faluból. A mezőn találkozott négy villás emberrel.

— Hová, hová, te gömböc? — kiáltottak felé. A fiú gőzöngőz, az asszony gőzöngőz, az ember az ökrös szekérral gőzöngőz, a rokkás asszony gőzöngőz, a koldus gőzöngőz. Most titeket is bekaplak!

Őket is elnyelte, s gurult tovább.

Talán még ma is gurulna, ha a villás emberek ki nem szúrják az oldalát.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveltesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés / Mozgásos tevékenység területén:

- mondják el a mesehívó mondókát
- vegyék fel a jelmezeket
- hallgassák figyelmesen a mesét, majd figyeljenek az utasításokra
- táncoljanak párban úgy, hogy ne lépjenek le a körről
- figyeljenek a zene ritmusára
- osszák meg egymással a mese és tánc által nyújtott élményeket
- foglalják össze röviden a mese cselekményét
- játszásk el a “Táncolj a helyeden” című játékot

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, dramatizálás, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés.

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - kalapok, szoknyák, kötények, kötél, szarvak, kartonból készült vasvillák, kör alakú textilanyag, kisebb textildarabok.

Szervezés - Elrendezem a termet. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekeket magamhoz hívom mondókázva, tapsolva, körbe menetelve.

*„Egy, kettő, három, négy
Te kis legény, hová mégy?
Az erdőre kapálni,
Te meg gyere kaszálni.”*

(szentjohbbi mondóka)

A gyerekek körben a földre ülnek. - Kedves gyerekek, ma egy különleges mesét hoztam nektek. Szeretném, ha a mesélésben ti is segítenétek, mégpedig táncolással. Kiosztom a jelmezeket. A gyerekek párba rendeződnek.

A téma bejelentése - A mai mesénk címe „A gömböc”

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...*

Na mi is volt?”

(Nagyvárad környéki mondóka)

- Kiemelem a kosárból a **gömböcöt** / **nagy kör alakú textil**/, egyelőre

összefogva. Elkezdem mesélni a történetet, miközben a háttérben zene is szól. A „gömböcöt” akkor terítem ki amikor a fiú levágja azt.

2. **Mozgásos tevékenység** - A gyerekek szerepük szerint sorban a „gömböcre” állnak, táncolnak és figyelnek arra, hogy ne lépjenek le róla, mivel a hely egyre szűkösebb lesz. A gyerekeket a mese közben szóbeli utasításokkal segítem.

Amikor a mese véget ér, minden gyerek leszalad a „gömböcről”. A gyerekek visszaülnek a földre egy kört alkotva. Közösen megbeszéljük a mese és tánc nyújtotta élményeket. A gyerekekkel összefoglaljuk a mese cselekményét.

Hangulati levezetés - Hangulati levezetésként a gyerekekkel egy játékot játszunk. A játékot elnevezzük **„Táncolj a helyeden”** játéknak. A gyerekek párba rendeződnek a mondókára:

*„Cini-cini muzsika,
Táncol a kis Zsuzsika.
Egyedül, egyedül,
Amíg párja nem kerül”* (Örvénd)

Minden pár kap egy **textildarabot / kendőt**, amit leterítenek, majd pedig azon kell táncolniuk. Figyelniük kell, hogy ne lépjenek le róla. Akik lelépnek, azok kiesnek a játékból. A játék nehezítéséként, amikor a zene leáll, a gyerekek kettőbe kell hajtsák az anyagot, majd óvatosan újra kezdenek táncolni. A győztes pár, aki utoljára marad.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek egy héten át hallották ezt a mesét a délutáni csendes pihenő alkalmával. A reggeli beszélgető körön felelevenítettük a mese cselekményét. A gyerekek elmondták, hogy kik szerettek volna lenni a meséből és miért. Ezután felajánlottam a gyerekeknek, hogy játsszunk egy játékot, és pedig A gazda rétre ment népi mozgásos gyermekjátékot.

A játék abból áll, hogy kiválasztunk egy gazdát és mindenki eldönti, hogy ő milyen háziállat szeretne lenni. A gazda a dal alatt körbejár, és sorra magával visz egy-egy „állatot” a körből: a rétre mennek. Aki utoljára marad, az lesz a kis Bence. A játékot addig ismételjük, amíg a gyermekek igénylik. Ez a játék a kicsiknek sem volt nehéz, ők is aktívan be tudtak kapcsolódni. A gyermekeknek nagyon tetszett a foglalkozás, jól érezték magukat. A gyermekek képesek voltak az ismert szöveg alapján azonosulni az irodalmi alkotások hőseivel, megindokolni, hogy miért szerettek volna az adott szereplő bőrébe bújni. A népi gyermekjátékot nagyon élvezték, tetszett nekik, hogy a kedvenc állatuk bőrébe bújhattak.

Fülek

Megbeszéltük, hogy másképpen is ismerjük a mesét. Az interneten utánanéztünk a rokkának, villának, mint eszköznek mi volt a szerepe. Másnap előkészítettük az eszközöket és a gyermekekkel együtt meséltük a mesét. Minden gyermek szerepet kapott. A mesélést zenével egészítettük ki. Amikor a mesélő / óvónő/ mesélt mindenki mozdulatlanul figyelt. Amikor a zene szólt, mindenki mozgott a szerepének

megfelelően utánozva a szereplők cselekvését. Pl. A fiú labdázott, az asszony főzött, a szekeres gazda a gyepelt tartotta, a koldus térdelt, a rokkás asszonyok pergették a rokkát, a villás emberek szénát hánytak rakásra. Akit a gömböc bekapott, a lepedőre állva táncolt. Vigyáztak, hogy ne essenek le a lepedőről. Nagyon élvezték a gömböc gurulását és a „bekapottak” táncát. A leterített gumiszélű lepedő egyre tágabbra nyílt ki. A mi mesénket úgy alakítottuk, hogy minden gyermek együtt legyen a játékbán. A rokkás asszony, a koldus és a villás emberek számát a csoport létszámához igazítottuk. A gömböc-táncot többször is eljátszottuk. A gömböc mondókára szólánc játékot is játszottunk. A gömböc bekapott egy óvodást, aki a „gőzöngöz” mondókával újabb gyermeket kapott be. Az újabb gyermeknek el kellett ismételni az eddig elhangzott neveket és maga is felszólított egy újabb gyermeket. A játékot addig játszották, amíg el nem tévesztették, vagy meg nem unták. Gömböcöt készítettünk bőrből /nyírással, lyukasztással, fűzéssel/. A gömböc erszényekbe apró tárgyakat gyűjtöttek. A tárgyak mennyiségének / sok, kevés, számosság/ és az erszény nagysága /tele-üres, kicsi, nagy, nagyobb/ összefüggéseinek megfigyelésére, megnevezésére használtuk.

Nádudvar

A gömböc bihari népmese feldolgozása során annyiban változtattam a tevékenységi tervben megfogalmazottakon, hogy a mese cselekményére, a mesélés és mozgásos tevékenység után nem tértem ki. Olyan fokú élményt váltott ki a gyermekekből a mesefeldolgozás, hogy nem a beszélgetésre, hanem a hangulati levezetésre fókuszáltam, ami még szintén játék volt. A közös játék után sem voltak hajlandóak visszatérni a szabad játékba, várták a folytatást. Közös énekléssel, hangszeres játékkal zártuk a tevékenységet. Nagy örömmre a gyermekek napokig megjelenítették a mesét a szabad játék idején. Képesek voltak egymás között a szereposztásra – befogadván a kisebb gyermekeket is - jelmezbe öltöztek, segítséget kértek a zene indításához. Köszönhető ez a rendszeres mesélésnek, a mesék körültekintő megválasztásának, mely a gyermekek életkori és fejlettségi szintjéhez igazodó. Erősödött a gyermekek társas kapcsolata a türelem, a tolerancia, az egymásra figyelés, az alkalmazkodás, a beszédfigyelem, a figyelem. Az önálló szerepvállalás mesélés során fejlődött a mesemondás képessége, a kifejezőkészség, a beszédkultúra, a figyelem, emlékezet, az időrendiség. Fejlődött a gyermekek zenei kulturáltsága, térérzékelése, mozgás összerendezettsége.

Béka királyfi

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember meg a felesége. Azoknak volt három lányuk.

A legnagyobbik lányt Piroskának hívták, a közbülsőt Mariskának, a legkisebbiket pedig Erzsikének.

Történt aztán hogy az apjuk meghalt, az anyjuk pedig megbetegedett. Ahogy fekszik az asszony, azt mondja a legidősebb lányának:

— Édes lányom, eredj, hozz egy kis vizet, mert nagyon megszomjaztam.

Ment a lány a kútra, de ahogy meríteni akarta a kantáját megszólalt ott egy béka.

— Mátkám, galambom, innen addig vizet nem merítel, míg azt nem mondd, hogy engem szeretsz.

— Még hogy én téged szeresselek? Azt már nem, inkább vizet sem merítek — így a lány.

Visszafordult víz nélkül. A szegény asszony pedig csak mondja, hogy úgy inna egy kis vizet.

— Édes lányom, Mariska, szaladj már ki a kútra, hozzál nekem egy kis vizet.

Mariska merítené a kútból a vizet, amikor megszólalt a béka:

— Mátkám, galambom, innen addig vizet nem merítel, míg azt nem mondod nekem, hogy engem szeretsz!

— Jaj, szeret téged a nagy nyavaja — visította el magát a lány, s hazatért víz nélkül.

De a szegény asszony már nagyon kesergett, hogy még vizet sem ihatik.

— Kicsi lánykám, Erzsikém, eredj már, hozz a kútról egy kis vizet.

Elmegy Erzsike, de ahogy meríteni akarta a kan-táját, elébe ugrott a béka.

— Mátkám, galambom, innen addig vizet nem viszel, míg azt nem mondod, hogy engem szeretsz!

— Ó, szeretlek téged, te béka! Miért is ne szeretnélek? — Azzal megmerítette a kantáját, s vissza-ment a házba.

Még annyi ideje se volt, hogy az anyjának vizet töltsön, valaki kopogtatott az ajtón. Megyeri Piroska, megnyitja az ajtót, de ugyanolyan gyorsan be is csapja. Megint csak kopogtatnak.

— Menj már, Mariska, nézd meg, hogy ki kopogtat — mondja az asszony. Megy Mariska, megnyitja az ajtót, aztán ugyan-olyan gyorsan be is csapja. Ismételten kopogtatnak.

— Ejnye, kicsi lánykám, Erzsikém, nézd már meg, ki kopogtat!

Megy Erzsike, megnyitja az ajtót. Hát ott várakozik a béka. Ő bizony nem csapta be az ajtót, hanem sarkig megnyitotta.

Ahogy a két nagyobb lány megpillantotta a békát, ijedtükben beszaladtak a belső szobába. így szólt a béka

— Erzsi- Mátkám, galambom, ültess fel a székre. Erzsike felültette.

— Mátkám, galambom, adj nekem valami harapnivalót — mondta a béka.

Erzsike tett az asztalra ételt, amit ők is ettek.

— Mátkám, galambom, fektess az ágyadba, s csókolj meg — kérte a béka.

Erzsike lefektette a békát, de amikor meg akarta csókolni, a béka lemászott az ágyból, lelökte magáról a békabőrt és egy olyan szép királyfi állt Erzsike előtt, hogy azt sem tudta, hova legyen csodálkozásában.

Aztán szépen lefeküdtek. A királyfi korán reggel ébredt, visszavette a békabőrt, s eltűnt, mintha ott se lett volna.

— Ezt a békát ide többé be ne engedd! jött ki a két nővér a belső szobából.

— Nem béka az, hanem egy gyönyörűséges fiú — így Erzsike.

Na, erre a két lány hüledezett, azt sem tudták, melyik világon vannak. Este aztán jött a béka, és már szaladt elébe Erzsike. Mit mondjak? A két nővér megleste a szomszéd szobából, hogyan vetkőzi le a bőrét a béka, hogyan válik gyönyörűséges fiúvá.

Aztán míg ők ketten lefeküdtek, a két nagyobbik lány megfogta a békabőrt, s be vele az égő kemencébe. Ugrott ki az ágyból a fiú, már tudta, mi történt!

— Mátkám, galambom, Erzsikém, én király fia vagyok. Egy gonosz boszorkány varázsolta békává, s csak akkor változhatok vissza, ha egy lány békaként megszeret. Már csak egyetlen éjszaka lett volna hátra, addig kellett volna várni. Lehúzta a gyűrűt az ujjáról és odaadta Erzsikének.

— Ha szeretsz, keress meg, mert nekem most el kell mennem. Ha a gyűrűt viseled, még minden jóra fordulhat.

— Jaj, szerelmem — így a lány —, én is adok neked valamit. Fogd ezt a zsebkendőt, ha a kezébe veszed gondolj arra, hogy vérző szívvel gondolok rád.

Így váltak el egymástól. A szegény lány egy karoskosárba tett enni, innivalót, s elindult a fiú után. Ment, mendegélt, míg el nem érkezett egy olyan tisztásra, ahol csupa ragyogás volt minden. Ahogyan álldogált ott, megtalálta fordítani az ujján a gyűrűt. A feje fölött megszólalt egy madár:

— Bodzabokor, nyílj kétfelé, Kis Erzsike megy lefelé.

És láss csodát! Erzsike előtt megnyílt a bokor, s elindult lefelé egy másik országba. De ő olyat még nem látott, olyan sok szép virágot, fákat, legelőt. Kedves és jóra való emberekkel találkozott.

Na, elérkezett egy kastélyhoz. Ott a nagy fal mellett folyt egy tisztavízű patak, s hát a lányok, asszonyok sorakoznak. Kérdezi az egyikőtől, hogy mi történik itten?

— Nagy annak a sora — mondja. — A királyfi nősülni akar, s azt a lányt veszi el feleségül, aki abból a fehér zsebkendőből kimossa a vérfoltot.

Álldogál Erzsike is, s amikor rákerül a sor ő is megpróbálja. Amikor a zsebkendőt a kezébe vette, látja, hogy az pedig az ő zsebkendője. Egyet-kettőt dörzsölt rajta, s volt vérfolt, nincs vérfolt.

Vitték aztán Erzsikét fel a várba, s mutatták a királyfinak, hogy ez az idegen országból jött lány tiszta fehérre mosta a zsebkendőt. Ránéz a királyfi Erzsikére, Erzsike pedig a királyfira. De akkor ők már tudták, hogy megtalálták egymást.

— Na, most már én a tied, te az enyém — mondta a királyfi —ásó, kapa meg a nagyharang választ el bennünket.

Éltek boldogan, míg meg nem haltak.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveltesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- hallgassák meg a “Béka királyfi” című bihari népmesét
- kapcsolódjanak be mesélés közben a madár mondókájával
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- ugrándozva mondják el a mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- vegyék fel a jelmezeket
- figyeljék meg a táncmozdulatokat
- gyakorolják be a táncmozdulatokat
- figyeljék meg a csörgődob és a rumbatök hangját
- végezzék el a táncmozdulatokat ritmusra
- a lányok táncoljanak, amikor a rumbatök szól
- a fiúk táncoljanak, amikor a csörgődob szól
- énekeljék és játsszák el a “Béka a fa tövén” című dalt

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Didaktikai eszközök - mesekönyv, békabáb, szoknyák, kötények, béka álarc, csörgődob, rumbatök, kék textilek.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakba. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

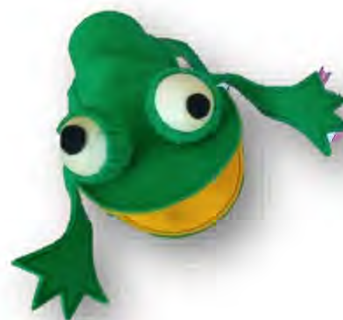
Hangulatteremtés - Párnám alól elő bújik egy béka (**békabáb**). A gyerekek köszöntik a békát, majd a béka beszélgetést kezdeményez velük. - Képzeljétek gyerekek, ez a béka bizony igazából egy királyfi. Elhozta nektek a történetét.

A téma bejelentése - A mesém címe: *Béka királyfi*

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A számukra ismeretlen szavak magyarázatát igyekszem beleszöni a mesébe. A mesemondásba a gyerekeket is bevonom, mégpedig a madár mondókájával. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét, megfogalmazzuk tanulságát. A gyerekekkel mondókázva, ugrándoizva összeszedjük a párnákat.

*„Putty, putty, puttypurutty,
Béka brekeg, kutykurutty.”* (Tóti)

2. Mozgásos tevékenység – Patakparti tánc - A gyerekeket két csoportra osztom, fiúk és lányok.

- A lányok kis **köténykét** kapnak, a fiúk pedig **békamaszkot**. A két csoportot a patak választja el, melyet egy kék textil szemléltet.
- Bemutatom a gyerekeknek a mozdulatokat: a lányok a mosás mozdulatát végzik, vagyis kezeiket dörzsölik jobbra és balra, míg a fiúk csípőre tett kézzel nagyokat kell ugorjanak. Mindkét csoporttal begyakoroljuk a mozdulatokat számolásra.
- Bemutatom a gyerekeknek a két hangszert: a **csörgődobot** és a **rumbatököket**. A gyerekek megfigyelik a hangját, majd megpróbálják csukott szemmel is felismerni.

- A lányok a rumbatök ritmusára kell **táncoljanak**, amikor megszólal a **csörgődob**, a fiúk annak a ritmusára kell ugráljanak. A gyerekek odafigyelve a hangszerek váltakozására táncolnak.

Hangulati levezetés - Hangulati levezetésként a gyerekekkel eljátsszuk és énekeljük a „*Béka a fa tövén*” című dalt.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek már jól ismerték a mesét, amikor elkezdjük feldolgozni, hiszen a délutáni csendes pihenő előtt öt napon át mondtuk ezt a mesét. Lelkesen beszéltek arról, hogy kik szerettek volna lenni a meséből és miért. A Patakperti tánc mozgásos játék nálunk a következőképpen zajlott le: a fiúk voltak a békák, és választottak maguknak párt a lányok közül. Ezután nagy lakodalmat csaptunk, roptuk a táncot a farsangra betanult párosat: Szervusz, kedves barátom, Keresztúrról jöjj vissza, Táncolj hát... kezdetű gyermekdalokra. A gyermekek nagyon élvezték. Közben párcserék is történtek, hogy mindenki táncoljon mindenkivel. Ezután következett a Béka a fa tövén dal eléneklése, levezetésképpen. A gyermekeknek nagyon tetszett a tevékenység, jól érezték magukat a nap folyamán. A gyerekek tudtak azonosulni a mesehősökkel, a fantáziájuk aktíválódott, konkrét kommunikációs helyzetekben kellett aktívan részt vegyenek, ami segítette az önkifejezésüket, egymáshoz való viszonyaikon javított a mozgásos játék (kellett egymásra figyelni, tolerálni a másikat).

Fülek

Megbeszéltük, hogy másképpen is ismerjük a mesét. A következő napokban többször is újra elmeséltük a mesét. Néhány önként jelentkező gyermek a mese szereplőjévé vált. A mesélő meséje alapján mozgásban megjelenítették a mese cselekményét. A szereplők megszólaltak a párbeszédekben. A mese végén minden gyermek részt vett a táncban. A fiúk zöld sapkában, a lányok zsebkendővel a kezükben mozogtak a hangszerek ritmusára. Először felváltva, majd egyszerre is megszólaltattuk a hangszereket. Néha egy harmadik hangszer is szólt: ekkor senki sem táncolhatott. Később béka – Erzsike párbeszédet egy játékká alakítottuk. Ha békasapkát kapott valaki, akkor békanyelven/békamozgással válaszolhatott. Ha levettük a sapkát a fejről, akkor emberként beszélhetett. A mesefeldolgozás folyamatának eredményessége anyanyelvi nevelés területén: azonosultak az irodalmi alkotások hőseivel, kifejezték a békához fűződő negatív / undor/ és pozitív / szeretet/ érzelmeiket, aktivizálódott a gyermekek figyelme, emlékezete, képzelete, gondolkodása, a beszédhelyzetekben jól láthatóan fejlődött a helyes és érthető beszédük, aktív résztvevőkké váltak hallgatóként és beszélőként egyaránt, kinyilvánították véleményüket, hogy a palóc vagy a bihari változatban mi tetszett

jobban/ kevésbé. A mozgásos tevékenység terén: fejlődött a koordinációjuk, ritmusérzékük a mozgásformák helyes elsajátítása során, aktivizálódott a gyermekek koncentrációja, emlékezete és figyelme, fejlődött az egyensúlyérzékük, a mese feldolgozásával és a táncsal ki tudták fejezni az érzelmeiket.

Nádudvar

A mese által nyújtott élményeket és a mese történéseit egy ismételt

mesehallgatást

követően foglaltuk

össze. Meseszöveg

alkalmával

tapasztaltam meg, hogy a gyermekek figyelmét oly mértékben köti le a mesélés és a játék, hogy képesek kicsi segítséggel előadni a történetet és a játékot tudják önállóan játszani. A gyermekek figyelmesen hallgatták a mesét, képesek voltak a madár mondókájával bekapcsolódni a mese fonalába. Meg tudták különböztetni a hangszerek hangját és ennek megfelelően táncos mozdulatokat improvizálni. Eredménynek tartom, hogy gyermekeink együtt élnek a mesével, törekedtem arra, hogy hangsúlyozásom, mimikám, testbeszédem segítse őket a mese megértésében. A mesehallgatás során fejlődött a gyermekek figyelme, emlékezete, logikája, összefüggéslátása, ítéletalkotása. A mozgásos népi játékok fokozzák a meseélményt. A népi hangszerek használatával hagyományainkat, értékeinket éltetjük tovább. A gyermekek is kézbe vehetik, használhatják a hangszereket, ezzel is formáljuk zenei ízlésvilágukat. A hangszereknek nevelő, fegyelmező hatása van, tudatosan örömmel építjük be a tevékenységeinkbe. A mesefeldolgozást segítő eszközök az együtt játszás örömét is fokozzák. A gyermekek érzelmi élete gazdagodik. A visszahúzódo gyermekeink is egyre aktívabbak, egyre bátrabban kommunikálnak.

Angyalka bárányok

Egyszer volt, hol nem volt,
hetedhét országon is túl,
volt egyszer egy
özvegyasszony. Hát, volt
ennek az asszonynak három
fia.

De olyan szegények voltak,
hogy betévő falatjuk alig akadt. Egyik napon elküldte az asszony a legidősebb fiát
szolgálatot keresni. Ment a fiú, hét falut már maga mögött hagyott, amikor
összetalálkozott egy ős öregemberrel.

— Hová-hová, édes fiam?

— Ó, ne is kérdezze, öregapám! Megyek szolgálatot keresni, mert már nincs mit
együnk.

— Ha más akarásod nincsen, akkor gyere velem. Bárányokra kell vigyázni! Egyetlen
elváram az, hogy
igaz ember légy, s
akkor szépen
megfizetem a
munkádat. De tudnod
kell, hogy a szolgálat
három napból áll, ami
nálunk egy esztendő.

Na, az öreg költi reggel a fiút, hogy hajtsa ki a bárányokat a mezőre. Odaadott neki egy kis ládikát meg egy üveget.

— Ebben a ládikában hozzáál egy kicsinykét abból az ennivalóból, amiből a bárányok esznek, ebben az üvegben hozzáál egy kicsinykét abból a vízből, amiből a bárányok isznak. Így mondta az ősz öregember a fiúnak, s azzal útjára engedte.

Kiérték a mezőre, de bizony a bárányok egy falatot se ettek, csak mentek előre, mindig csak előre. Egy bárány meg ott lábatlankodott, dörzsölgözött a fiúhoz. A fiú meg a bottal elverte magától.

— Eridj innen, te! Rám szórod a kullancsot. Ahogyan mentek, elérkeztek egy régi, rozoga hídhöz. A bárányok egyenként szépen átmentek rajta. De a fiú nem mert rálépni a rozoga hídra. Hagyta, hogy menjenek csak, menjenek a bolond bárányok. A bárányok a hídon túl úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket.

Na, már búsul a fiú, hogy oda vannak a bárányok, s ő mehet a szemevilágába bújdokolni, mert nem tudta megőrizni a nyáját. Amikor látja, hogy a bárányok jönnek szépen visszafele, jönnek egyenként át a hídon.

Örül a fiú, hajtsa őket haza. De eszibe jut a ládika meg a kis üveg. A ládikába tett néhány maroknyi fűvet, az üvegbe kevéske forrásvizet. Kérdezi otthon az öregember:

— Hoztál-e abból a fűből, fiam, amiből a bárányok ettek, hoztál-e abból a vízből, amiből a bárányok ittak?

— Itt van, né, öregapám! — azzal mutatja a ládikát meg az üveget. Látja az öregember, hogy ez nem abból a fűből és nem abból a vízből való, amiből a bárányok ettek, amiből a bárányok ittak. Mondja is a fiúnak:

— Nem tartalak meg szolgálóknak. Vedd a béred és menjél! — adott a fiúnak egy tál aranyat.

Elköszönt a fiú az öregembertől, s ment haza. Ahogy ballag az útszélen, lát ott egy kocsmát. Bement, s elkezdett iddogálni. Addig iddogált, míg elvesztette a szépeszét, s kirabolták. Mind elvették tőle az aranyat. Na, mikor kijózanodott, nagy szégyenkezve hazament, s elmondott mindent, hogy mi történt vele.

Az anyja jajgatott, hogy kiben legyen bizodalma, ha még a legidősebb fiában sem. Rítt erősen, hogy most mi lesz velük? A szegény asszony errefel elküldte szolgálni a középső fiát, hogy pénzt hozzon a házhoz, legyen miből megéljenek. Mit mondjak? Az ugyanúgy járt, mint a legnagyobbik, betűről betűre úgy történt vele minden. Otthon a szegény anyjuk búsulásában már sírni se tudott, hogy az ő nagy fiai nem jutnak egyről a kettőre.

— Most én megyek el szerencsét próbálni, édesanyám! — így a harmadik gyerek. - Kicsi. vagy te a szolgálatra — marasztalta az anyja. De addig erősködött a kis gyerek, hogy nehéz szívvel ugyan, de az anyja

útjára engedte. Na, megy a fiú, már hét falut maga mögött hagyott, amikor találkozik az ősz öregemberrel.

— Hová-hová, kedves fiam?

— Ó, ne is kérdezze, öregapám. Megyek szolgálatot keresni, mert már éhen halunk.

— Gyere hozzám szolgálni. Meglátsd, kilábaltok a nagy szükségből, csak arra kell ügyeljél, hogy igaz ember légy, valótlant ne állítsál. Az öregember felfogadta a fiút pásztorkodni. Költi reggel, s adja a kezébe a kis ládikát, az üveget.

— Kedves fiam, ebben a ládikában hozzál egy kicsinykét abból az ennivalóból, amiből a bárányok esznek, ebben az üvegben hozzál egy kicsinykét abból a vízből, amiből a bárányok isznak.

Na, így engedte útjára a fiút. Mentek, mendegéltek, s kiértek a mezőre. De ezek a bárányok egy falatot se ettek a fűből, csak mentek előre, mindig előre.

Az egyik pedig ott lábatlankodott, dörzsölgőzött a fiúhoz. A gyerek nem bántotta, hanem megszerette, megsimogatta a bárányt. Na, elértek a régi, rozoga hídhhoz. A bárányok egyenként szépen mentek át rajta.

— Jaj, Istenkém, ezen átmenni én nem tudok. Mitévő legyek? — így a fiú. A bárány, amelyik a mezőre jövet hozzá dörzsölgőzött, megszólalt:

— Édes gazdám, fogózkodjál meg a gyapjamban, majd én túlra viszlek téged. Úgy is volt. Aztán mentek még egy keveset, s elértek egy kápolnához, ahol a bárányok

angyalokká változtak. A kápolnából kijött egy pap, ostyát és bort hozott magával, s minden angyalnak adott egy ostyát, s adott egy korty bort. A gyerek meglepődve letérdelt, levette a kalapját. A pap hozzá is odament, elkérte tőle a ládikát, s tett bele egy ostyát, elkérte tőle az üveget, s öntött bele egy kevéske bort. Az angyalok megrázkódtak és visszaváltoztak bárányokká, s ahogy jöttek, úgy indultak visszafele.

A hídnál a gyerek — ahogy előbb is tette — belekapaszkodott a bárány gyapjába. Szerencsésen átértek erre a partra. Otthon az ősz öregember kérdezi a fiút:

- Hoztál-e abból a fűből, amiből a bárányok ettek, hoztál-e abból a vízből, amiből a bárányok ittak? Felkiáltott a fiú:
- Nem bárányok ezek, öregapám, hanem tisztára angyalok! — azzal elővette a ládikát meg az üveget, s mutatja, mi van benne.
- Jól van, fiam. Látom, hogy becsületesen végezted a munkádat.

Aztán minden ugyanígy történt másnap, és harmadnap. Ahogy kitelt a három esztendő, megkérdezte tőle az öregember:

- Mit kívánsz fizetség gyanánt, a lelked üdvösségét vagy három tál aranyat?
- Hát öregapám, én a lelkem üdvösségét kérem.
- Na, mivel jól választottál, tudd meg, hogy megadom neked a lelked üdvösségét, mert én vagyok az Isten. De megadom a három tál aranyat is!

A fiú elkötötte a szűrjének az ujját, és beleöntötte az aranyat. Elköszönt szépen és elindult haza a szülői házba. Szerencsésen meg is érkezett. A szegény asszony alig hitt a szemének, amikor a fiú a sok aranyat kiöntötte az asztalra.

Nem kellett már azon búsulni, hogy éhen halnak. Abból az aranyból volt annyi, hogy a mai napig boldogan élhetnek belőle.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- figyeljék meg az angyalbábot
- hallgassák meg a “Angyalka bárányok” című bihari népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- mondják el a mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- figyeljék meg az angyalbáb mozgását
- figyeljék meg a táncmozdulatokat a szalagok használatával

- gyakorolják be a táncmozdulatokat számolásra
- táncolják el a mozdulatokat a zene ritmusára
- játszásk el a “Kint a bárány, bent a farkas” című népi gyermekjátékot

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - párnák, kendőbáb: angyal, szalagok, bábok, tűz kartonból CD lejátszó.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket.

A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a párnákon. Előveszem az angyal kendőbábót. Bemutatom a gyerekeknek. - Képzeljétek gyerekek, ennek az angyalkának van egy nagy titka. Megsúgjuk nektek, hogy valaha, egyszer réges-régen ő bizony egy bárányka volt. Hogy hogyan is történt ez, el is mesélem nektek.

A téma bejelentése - A mese címe: *Angyalka bárányok*.

A tanulás irányítása

1. **Anyanyelvi nevelés** - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat: „*Volt egyszer, hol nem volt,*” (Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét és megfogalmazzuk tanulságát. Mondókázva eltesszük a párnákat és egy kört alkotunk.

*„Biri, biri, bárány,
Alig áll a lábán.
Kiviszik a zöld mezőre,
Édes fűre, legelőre.”*

2. **Mozgásos tevékenység – Angyaltánc** - A gyerekek megfigyelik a **kendőbáb** mozgását, mozgásának ritmusát, lágyságát. - Ma megtanulhatjuk mi is, hogyan is táncolnak az angyalok. Minden gyerek kap **két fehér széles pántlikát**, melyek az

angyalszárnyakat fogják szimbolizálni. A gyerekekkel minden lépést egyenként begyakorlunk.

A gyerekek menetirányba fordulnak és begyakorolják a lépéseket számolásra:

- karok kétoldalra nyújtása, majd fel és le lengetése;
- belső kar fel- le lengetése oldalra nyújtva, majd a külső kar;

- a karok felemelése és jobbra-balra lendítése a levegőben;
- a karok leeresztése és jobbra-balra mozgatása;
- a végén befordulunk a körbe, majd összehúzzuk a kört, miközben a pántlikákat a magasba emeljük.

Amikor a gyerekek begyakorolták a lépéseket, eltáncoljuk a táncot zenére is, tánc közben a gyerekek körbe mennek a zene ritmusára.

Hangulati levezetés - „Kör, kör, ki játszik?

Aki nem jön, nem játszik.”

(Bihardiószeg)

A gyerekekkel a „Kint a bárány, bent a farkas” című népi gyermekjátékot játszuk.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

Ezt a népmesét is nagyon szerették a gyerekek, annak ellenére, hogy kissé hosszúnak gondolnánk a kisebbek számára, de őket is lekötötte a cselekmény, nagyon is átjött nekik a mondanivaló, köszönhetően a sok ismétlésnek. A mesélés végén eljátszottuk az Angyalkák tánca mozgásos játékot. Vegyes életkorú csoportról lévén szó nagyon egyszerű mozdulatokat tanítottam a gyerekeknek, hogy mindenki tudja elsajátítani, tudjon táncolni. A gyermekek nagyon lelkesek voltak, a türelmük hosszan kitartott. A Kint a bárány, bent a farkas népi gyermekjátékot csak a nagyobbakkal játszottuk el, mert a kisebbek még nem tudták volna betartani a szabályokat. A gyermekek

nagyon élvezték a játékot, nem akarták abbahagyni, hisz fogócskázni mindenki szeret. A kisebbek ezalatt homoktortát készítettek a fogócskázó bárányoknak és farkasoknak. A tevékenység jól sikerült, a gyerekek jól érezték magukat. A mesefeldolgozás folyamata által fejlődött a gyerekek beszéde, szókinccse, kifejezőkészsége, aktívan részt vettek beszédhelyzetekben beszélőként és hallgatóként egyaránt, megtapasztalhatták, milyen az, ha egymásra kell figyelniük a tánc és a népi

gyermekjáték alatt, ezáltal fejlődött a toleranciájuk, empátiájuk, mozgásuk, kitartásuk.

Fülek

A mesét elmeséltük a tervezet alapján. Másnap elmeséltük a mesét és eljártuk az angyaltáncot a szalagokkal. Később kendőkkel is. A szalagokból, kendőkől alakzatokat raktunk ki a földre, melyeket a többieknek kellett kitalálni. A talány készítője igaznak vagy hamisnak minősítette a többiek válaszát. Akinek igazat adott, az lett a következő rejtvényfeladó. A szalagokból utakat is kiraktak, melyeken át kellett kelni úgy, hogy ne lépjenek le róla. A kendőkől angyalbábot is készítettek a nagyobbak csomózással. Angyalka –bárányka játékot is játszottunk párban. Az angyalka mindig segített a báránykájának, jóra tanította őt. A nehézséget a lélek üdvösségének az értelmezése jelentette a gyermekeknek. Úgy magyaráztuk, hogy a mennyországba jutást jelenti, ezt mindenki megértette. A mesefeldolgozás folyamatának eredményessége az anyanyelvi nevelés területén: megismertek egy új mesét, megtanultak véleményt mondani. A mozgásos tevékenység terén: mozgásformák helyes elsajátításával fejlődött a gyermekek ritmusérzéke, egyensúlyérzéke, koncentrációja, a gyermekeket aktivizálta a tevékenység, akadályok leküzdésére buzdította őket: görbe létrán másztak, gombolyagot dobtak és a letekeredett fonalon haladtak, felgombolyították a fonalat.

Nádudvar

A gyermekek figyelmesen fokozódó érdeklődéssel hallgatták a mesét. A mese által nyújtott élményeket, a mese cselekményét, a mese tanulságának megfogalmazását egy ismételt mesélést követően valósítottam meg. Áhítattal nézték az angyalkák finom, lágy mozgását, képesek voltak a táncmozdulatokat számolásra, majd a zene ritmusára végezni. A jó gyakorlat is hozzájárul, hogy gyermekeink érdeklődése a mese iránt kiemelkedő, kommunikációs képességük, nyelvi kifejező készségük, mese megértésük, intenzív fejlődést mutat. Tevékenységeink során változatos mesefeldolgozásokkal találkozunk, népi játékokkal, mondókákkal, zenei anyaggal ismerkednek. Zenei kulturáltságuk, zenei képességeik folyamatosan fejlődtek.

A dúcos fiú

Volt egyszer egy szegény özvegyasszony és volt annak egy fia, akinek a hátán olyan nagy keményedés volt, mint egy cipó. Dúcos fiú volt.

Na, ez a fiú favágással kereste meg a kenyerét. A szegény fiú reggel elment az erdőbe és mindig este érkezett haza. Majd egyszer, mi történt? Egy pénteki napon este nagyon későre maradt.

— Hol voltál ilyen sokáig, fiam? — kérdezte tőle az édesanyja.

De a fiú még nem érkezett be a szobába, csak hallotta, hogy jön a fia. Majd, amikor belépett, meggyújtja a petróleumlámpát, hát látja, hogy a

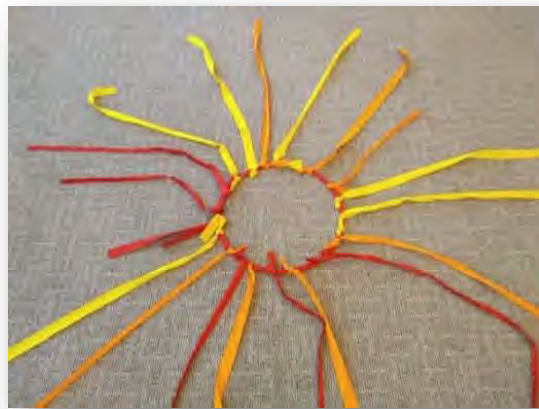
fia szép derékan, egyenesen jön befelé.

— Drága gyermekem, hol van a hátadról az a dúc, hát, hogy lettél te ilyen szép derék ember?

— Jaj, nagy sorja van annak, édesanyám!

— Hát, mondd el, gyermekem!

— Az úgy volt, hogy még egy kevés munkám maradt. Úgy gondoltam, már azért holnap nem megyek oda ki, inkább más parcellát választok. És ahogy ottan

vágom a fát kifelé, vágom, úgyhogy már bizony éjfél felé járhatott az idő, egyszer látom, hogy amoda a tűz felgyúlt. Látom, hogy veressapkás manócskák ugrándozzák körül a tüzet. Daloltak közben, hogy péntek-szombat, péntek-szombat! Így, féllábon ugrálták a tüzet körül. Erre ijedtemben ráfeleltem, hogy vasárnap! Hú, azok meg, azok a veressapkások elkezdik ott a tűz körül:

— Péntek-szombat-vasárnap! így még szebb az ének. De ki lehet az, aki így meghosszabbította a nótánkat? Jöjjön elő!

— Hát előmentem, édesanyám. Odamentem hozzájuk, de reszketett az inam.

— Na, mit akarsz jutalmul amiért ilyen szépen meghosszabbítottad a nótánkat? — Hát, ha már így van, tessenek levenni a hátamról ezt a dúcot!

— Jól van, levesszük! És levették a dúcot a hátáról. Méghozzá kapott egy jócsomó aranyat is. Úgyhogy többé nem kellett az erdőbe mennie fát vágni. — Most már boldogan élünk, édesanyám, magának sem kell az urakhoz járni mosni, takarítani.

Na, majd a szomszédból egy nagy gögös fiatalember előmegyen, mert látja, hogy derékan, egyenesen járkal a fiú.

— Mi lett teveled, hogy ilyen szép szál ember lett belőled? Hát ő szegény elmondta kertelés nélkül, hogyan történt. — Na, megállj — azt mondja —, én is kimegyek az erdőre, pedig látod, én nem vagyok arra rászorulva. De ha te még azt a csomó pénzt is kaptad, már csak kimegyek. A pénz mindig jól jön!

Majd elmegy a nagygazda fiú péntek este fát vágni az erdőre. Ahogy vágja ott a fát, éjfél felé megvillan a tűz. Hát a veressapkások körül ugrádozzák a tüzet és éneklik, hogy péntek-szombat-vasárnap! Erre elkiáltja magát a gazdag legény:

— Hétfő!

A veressapkások meg énekelték, hogy péntek-szombat-vasárnap-hétfő! Hű, de megharagudtak ám, mert az ének sehogy sem volt jó. Meg is kérdezte az egyik:

— Ki az, aki meghosszabbította az énekünket?

— Én vagyok!

— Mit akarsz ezért cserébe?

— Hát egy zsák aranyat!

— Na, azt kapod, amit érdemelsz, mert elrontottad az énekünket. Jól a földre nyomták, aztán a másik fiúnak a dúcát a hátára tették és otthagyták.

Na, majd hazamegyen dúcosan a gazdag legény. Elmondja, hogy mi történt vele. De már az ő sorsát jóvá nem tehetette. A dúccal a hátán élt, egész addig míg meg nem halt.

Eddig volt, mese volt, aki nem hiszi járjon utána.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- hallgassák meg a “A dúcos fiú” című bihari népmesét
- kapcsolódjanak be mesélés közben a manók énekébe
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- énekeljék el a “Volt egyszer egy kis törpe” című dalt

Mozgásos tevékenység területén:

- figyeljék meg a lámpából és textilből készült tüzet
- vegyék fel a manósapkákat
- állják körbe a tüzet
- fogják meg a pántlikák végét
- figyeljék meg a pántlikával végzett táncmozdulatokat
- végezzék el ritmusra a táncmozdulatokat a pántlikákkal

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - pántlikák, CD lejátszó, lámpa, piros textildarab, manócsákók.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakba. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekeket mondókával hívom magamhoz, egymás kezét megfogva körbe megyünk és mondókázunk:

*„Sétálunk, sétálunk,
Egy kis dombra lecsücsülünk,
Csüccs!”* (Szalacs)

Körbe ülünk a párnákra. Gyerekek, láttatok-e már tábortüzet? Itt bent ugye tilos tüzet rakni, így hát csak játszani fogjuk. A tüzet piros anyagból és egy lámpából készítjük. A gyerekek megfigyelik a tábortüzet. A mesében, amit mára hoztam nektek, abban is van egy tábortűz, nem is akár milyen. -Üljük hát körbe a tábortüzet és hallgassátok meg a mesémet.

A téma bejelentése - A mesém címe: *A dúcos fiú*.

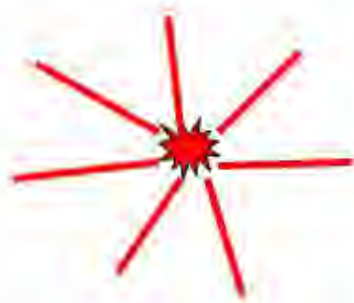
A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”* (Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A számukra ismeretlen szavak magyarázatát igyekszem beleszőni a mesébe. A mesemondásba a gyerekeket is bevonom, mégpedig a manók énekénél, őket is éneklésre hívom. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét.

2. Mozgásos tevékenység - Gyerekek, ez a tűz nem lángol igazán. Mit szólnátok hozzá, ha ti lennétek a manók és egy tűztáncot táncolnánk? A gyerekekre piros manócsákót adok. Előveszem a pántlikákat, amelyek már előre a „tűzhöz” voltak erősítve. A gyerekek körbe állnak a tűz körül, majd mindegyikőjük kap egy pántlika végét. Bemutatom a gyerekeknek a táncmozdulatokat: a pántlika

mozgatása fel-le,
jobbra, balra,
leguggolunk vele,
nyújtózkodunk
vele. A
gyerekekkel
először csak
számolásra, majd
zenére is
begyakoroljuk a
mozdulatokat.

Hangulati levezetés - A gyerekek párba rendeződnek:

*„Egy, kettő, három,
Te vagy az én párom.”* (Szalacs)

Párban leülnek a földre, egymással szemben, kinyújtott lábakkal. Megfogják egymás kezét és mondókázásra húzzák egymást majd a mondóka végén megcsikolják egymást.

*„Pista bácsi fűrészsel,
Dolgozik a fűrészsel.
Húzza, tolja, húzza tolja,
Most a bükköt darabolja.”*

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyermekek nagyon szerették ezt a mesét. Sokszor olvastuk a délutáni csendes pihenő előtt. A reggeli beszélgető kör alkalmával elmondták, hogy nekik kik a kedvenc szereplők ebből a meséből és miért. A mesélés és beszélgetés után a Sótörés népi gyermekjátékot játszottuk a gyermekekkel. Ez nagyon tetszett nekik, mivel a játék során kiderülhetett, hogy ki mennyire erős, mennyire tudja a társát a hátára felemelni, meddig tudja tartani. A játék menete a következő: Két gyerek egymásnak háttal áll, összekulcsolják karjaikat könyékhajlatban, ebből a pozícióból fel kell emelniük a társukat. Amelyiknek sikerül, az az erősebb, ügyesebb. Ezzel a játékkal fejlődnek a társas kapcsolatok, az egymás elfogadása, egymásra figyelés, tolerancia. A mesélés alatt a kicsiknek hamar lankadt a figyelmük, ezért ők megkapták a „Magyar népmesék” sorozathoz kapcsolódó memóriakártyát, amivel csendben játszhattak. A Sótörés is nehéznek bizonyult nekik, de próbálkoztak. A tevékenység eredményesnek mondható, a gyermekek jól érezték magukat. A tevékenység folyamán a gyermekek tudtak azonosulni az irodalmi hősökkel, aktiválódott a figyelmük, emlékezetük, képzeletük, gondolkodásuk, fejlődött a beszédük, a szókincsük gazdagodott, aktívan részt vettek a tevékenységben beszélőként és hallgatóként egyaránt, ki tudták nyilvánítani érzelmeiket a mesével kapcsolatosan, meg tudták fogalmazni gondolataikat. A mozgásos tevékenység által fejlődött az egymásra figyelés, egymás elfogadása, a testi erő, tolerancia, empátia, önbizalom.

Fülek

A meséhez a hét napjait felsoroló mondókát tanítottunk, ezzel a napok sorrendjében való helyes tájékozódást gyakoroltattuk. A hónapokról és évszakokról is beszélgettünk. A mesélések alkalmával a napszakokhoz is kötöttük a mesét: nappal – éjszaka/ éjféli fogalmak értelmezésével, kifejezésével, megbeszélésével. A mese révén az ellentétpárokkal is foglalkoztunk: nappal – éjszaka, dúcós – egyenes, gazdag – szegény, hideg – meleg stb. Találd ki az ellentétét vagy csináld az ellenkezőjét játékokkal. A dúcós fogalmat mellénnyel / alatta levő hátizsákkal / is szemléltettük. A dúcot viselő gyerekek akadálypályán is kipróbálhatták, mennyire akadályozza őket a mozgásos játékok során. A mozgás végén kifejtették véleményüket arról, hogyan mozogtak a dúcossal vagy a dúc nélkül. A „dúcós” kifejezést így már nem kellett

megmagyarázni, saját tapasztalatokat szereztek róla. A gyerekek nagyon izgalmasnak találták a tűzzel való játékot is. Az elemlámpával jelzett tűz tűzbe hozta a gyermekeket, örömmel vettek részt a tűztáncban, összetűzés nélkül. A mesefeldolgozás eredményessége, hogy a gyermekek sokoldalúan fejlődtek az élményszintű tapasztalás által - a szó, zene, mozgás, tánc eszköztárának a felhasználásával a csoportos tanulási lehetőségeket is megtapasztalhatták.

Nádudvar

A tevékenységi terv alaposan átgondolt, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, részletes. A csoport összetételéből adódóan kisebbek, nagyobbak, egyaránt élvezték a manóvilágot, a tűztáncot. Napokig játszották a mesét s ez arra bizonyíték, hogy sikerült elültetni a kis mesemagot, s reméljük felnőttként is értékékként tekintenek majd kulturális kincseinkre. Örömmel várták, hallgatták a mesét. A játékok során aktívak, figyelmesek, a mozgásos tevékenység terén felszabadultak, improvizatívák voltak, élményként élték meg az eseményeket. A meséről való beszélgetések során képesek voltak felidézni a mese részleteit, elképzelték a szereplőket, azonosultak a szereplők jellemével. Figyelemre méltó módon fokozódott a beszédkedvük, képzeletük, fantáziájuk a mese síkján mozgott. Folyamatosan fejlődött beszédképességük, kifejezőképességük, formálódott ízlésviláguk. Jól látták az összefüggéseket, emlékezetük pontosan felidézte a mese történetét. A beszélgetések során hagytam, hogy magukkal vigyenek a mesék csodás világába. Segítettem őket abban, hogy érzéseikről tudjanak beszélni, gátlásaik oldódjanak. Emberi jellemeikkel ismerkedtek: bátorság, szerénység, tisztelet, gögösség, irigység stb. Meglepően jó az igazságérzetük, fejlett az ítélőképességük. Az élőszavas mesélés csodákra képes. Kialakult egy olyan személyes kapcsolat a köztem és gyerekek között, amely egy olyan világot teremtett, ami lehetőséget biztosított élethelyzetek, problémák megoldására a gyermekek számára. Nem estem kétségbe, ha a gyermekek belekérdeztek a mesemondásba, megbíztak bennem és megosztották velem pillanatnyi gondolataikat. A módszertani kultúrám a jó gyakorlat feldolgozása során a tevékenységekre való felkészülés által is fejlődött. Utánanéztünk folyóiratokban, internetes oldalakon, könyvekben stb. a meséknek, a meséhez kapcsolható tevékenységeknek, irodalmi anyagoknak.

A kutya meg a nyúl

Valamikor réges-régen, a világnak a kezdetén, minden állat békességben élt a földön. Ki volt akkor nagyobb úr, mint a kutya meg a nyúl!

Együtt jártak, együtt háltak, jóban, rosszban együtt voltak. Egyszer, mikor beköszöntött a tél, s mindent belepett a

hó, így szólt a kutyához a nyúl:

— Rakjunk tüzet, kutya úr!

— Jó — egyezett bele — rakjunk tüzet, ne reszkessünk a hidegben.

Nosza, aztán gallyat szedtek, tüzet raktak, melegedtek. Bundájukat, átalázott irhájukat szárítgatták. Ahogy így átmelegedtek, hát jókedvük kerekedett.

— Most már játszunk, kutya úr így a nyúl.

— Hát mit játszunk?

— Lakodalmat!

— No, hát játszunk lakodalmat — hagyta rá a kutya.

Nyomban neki is kezdtek, egymást vígan átugrálták, ugrándoztak, bohókáztak.

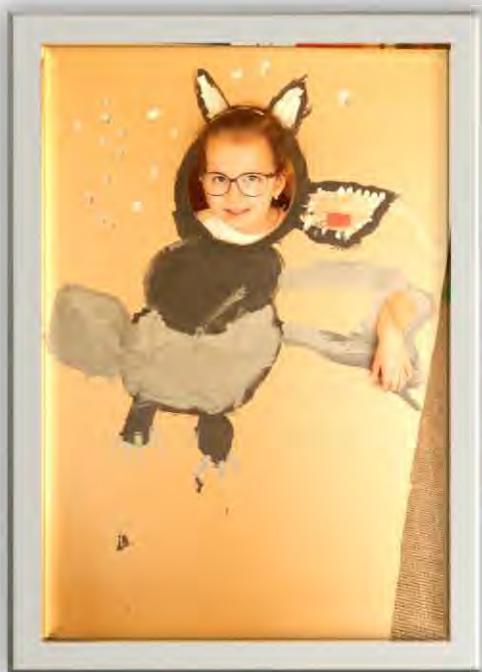

Jaj, de egyszer, mi történt? A kutyát a nyúl véletlenül meglökte, s kutya úr a tűzbe ugrott.

— Vau-vau! üvöltött fel a kutya. Mit csináltál, te... — s hamm, harapott nagyot.

Harapott, és a szájában maradt a nyúl farka.

Azóta rövid a nyúl farka, s meztelen a kutya talpa!

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- hallgassák meg A kutya meg a nyúl című bihari népmesét
- figyeljék a mesélés közbeni bábjátékot
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- mondják el a mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- vegyék fel a jelmezeket
 - a mondóka elhangzásakor álljanak párba (egy kutya, egy nyúl)
 - figyeljék meg a zene ritmusát
 - táncoljanak párban
 - amikor a zene leáll, cseréljenek párt
 - figyeljenek rá, hogy ne ugyan olyan állatpárt válasszanak maguknak
- játsszák el a “Húzzál, húzzál engemet” című népi játékot.

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - kézbábok- nyúl, kutya, kosár, nyuszi és kutya fülek, CD lejátszó.

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakba. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a párnákon. Behozom kosaramat, ami egy piros kendővel van letakarva. Elmondjuk 2x a **varázsmondókát**:

„*Piros kendő, pi-pi-pi,
Alatta van valami*”

(Erdőgyarak)

Elbújnak a szereplők, a **kutya és a nyúl báb**, vitatkozva, háborogva. A gyerekekkel próbálunk rájönni mi is történhetett az állatokkal, hogy ennyire haragszanak egymásra.

— Gyertek, majd én elmesélem nektek, miért is vannak haragban az állatok.

A téma bejelentése - A mesénk címe pedig: *A kutya meg a nyúl*

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét bábozás segítségével. Odafigyelek a párbeszéd alatti hangsúlyra és hangszínre. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket.

Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét. Újra varázsolunk a kosárból:

*„Piros kendő, pi-pi-pi,
Alatta van valami.”*

2. Mozgásos tevékenység - A kosárból először **nyuszt és kutyát ábrázoló kártyákat** veszek elő. Lefordítjuk őket, minden gyerek húz egy kártyát, így két csapatra osztva a gyerekeket: kutyák és nyulak. Minden gyerek a csoportjának megfelelő **fülecskéket** kap. A gyerekek a mondókára párt választanak.

*„Egy, kettő, három,
Te vagy az én párom!”* (Szalacs)

Figyelnük kell, hogy mindig a másik csoportból válasszanak párt. Elindul a **zene** és a gyerekek **párban táncolnak**. Amikor a

zene leáll, a gyerekek párt kell cseréljenek, vigyázva, hogy az új pár is a másik csapatból legyen.

Hangulati levezetés - A gyerekek párban maradnak. A játék neve: „*Húzzál, húzzál engemet*”

„Húzzál, húzzál engemet,

Én is húzlak tégedet.

Amelyikünk elesik,

Az lesz majd a gyengébbik.”

(Cséhtelek)

A gyerekek szembe állnak egymással, megfogják kezeiket, és **húzni kezdik egymást** a mondóka közben. Amelyik elhúzza a másikat, az győz. A gyerekek többször is eljátszhatják és párt is cserélhetnek, hogy több mindenkivel összemérjék erejüket.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek már jól ismerték a mesét, amikor elkezdjük feldolgozni. A gyerekek elmondták a mesével kapcsolatos élményeiket. Akit „kihangosítottam”, azaz a fejére tettem a kezem, beszélhetett, és elmondta, hogy ki szeretett volna lenni a meséből és miért. Így ment ez addig, amíg mind elmondták, akik szerették volna. Ezután felöltöztünk, kimentünk az udvarra, ahol eljátszottuk a Nyulak, ki a bokorból! című mozgásos népi gyermekjátékot. A gyermekek kettesével megfogták egymás kezét, az így keletkezett „bokor” közepébe beguggol egy harmadik gyerek: a nyúl. Amikor az óvónő elkiáltotta magát, hogy „Nyulak, ki a bokorból!”, akkor minden nyúl kiszalad, és igyekszik egy üres bokorba befutni. Akinek nem jutott bokor, a következőben jobban igyekezett elfoglalni azt. A gyermekek nagyon élvezték a tevékenységet, aktívan részt vettek benne. A gyerekek tudtak azonosulni a mesehősökkel, a fantáziájuk aktíválódott azáltal, hogy konkrét kommunikációs helyzetekben kellett aktívan részt venniük, ami segítette az önkifejezésüket, javított egymáshoz való viszonyaikon (egymásra kellett figyelni, tolerálni a másikat). A mozgásos játék is sokat segített a kapcsolataik alakulásában, mozgásukban, leleményességükben.

Fülek

A foglalkozás során lehetőséget adtam a gyermekeknek, hogy megalkossák, megfessék és kipróbálják a bábokat. Párban szerepeltek, a kartonbáb mögött állva. A mese kapcsán ötleteket adtam nekik, hogy miről beszélgessenek, mit csináljanak: barátkozzanak, játsszanak, veszekedjenek, a kutya kapja el a nyulat. Maguk is kitaláltak kis jelenetet, beszélgettek. Nagy előszeretettel beszélgették a kis ujjbábkat. sokan felhasználták a bábokat a szabad játékok folyamán is. Volt, aki két szereplővel is tudott egyszerre beszélgetni. Énekeltek, mondókáztak, bemutatkoztak köszöntek stb. A többiek, mint nézők figyelték az előadást és megtapsolták a produkciókat. A mozgásos részben különféle ügyességi gyakorlatokat mutattak be a gyerekek a kutya és nyúl mozgását utánózva. A csoportok kicserélődtek. Különféle technikával illusztrálták a szereplőket és bábokat is készítettek. A gyermekek figyelmesen hallgatták a mesét és a bábos párbeszédet. Szívesen bekapcsolódtak a Nyuszi-kutyi táncba, megértették és betartották a szabályokat.

A mesefeldolgozás folyamatának eredményessége az anyanyelvi nevelés területén: azonosultak a mese hőseivel, figyeltek a mese cselekményére, emlékeztek a történet részleteire is, elképzelték, hogy mi történt volna, ha nem vesznek össze a jó barátok. Gondolkodtak azon, hogy igaz lehet-e az, hogy azért rövid a nyúl farka, mert valamikor régen leharapta egy kutya. Azon is elgondolkodtak, vajon tényleg szőrtelen-e a kutya talpa. Sokan a saját kutyájukról meséltek, a házi kedvenc kinézetéről, de közös élményekről is. A beszélgetések során igyekeztek helyesen és érthetően beszélni. Aktívan részt vettek a mesében, szívesen meghallgatták egymást is, amikor szerepeltek. Minden gyermeknek volt mondandója, kinyilvánították véleményüket, a mesét, szereplőket illetően. A mozgásos tevékenység terén: a páros mozgásformákban jól együttműködtek. Minden gyermek élvezte a „húzogatót”, de nagyon figyelmesek voltak, a kisebbekre különös tekintettel vigyáztak a nagyobbak, nehogy leessenek. A mondókával fejlődött a ritmusérzékük, kooperációs képességük. Megértették és betartották a mozgásos játékok szabályait páros játékok során.

Nádudvar

A mese által nyújtott élményeket, a mese cselekményét egy ismételt mesemondás után valósítottam meg. A meseformát megőrizve eszközöket beépítve valósítottam meg a tevékenységi tervben megfogalmazottakat. A párnák és a kosár kellően motiválta gyermekeket, a bábok elővarázsolása, a párbeszéd felkeltette a kíváncsiságukat. A mesével a személyiség teljes kibontakoztatását, fejlődését segítettük. Meséléseink és a bábozás olyan hatással bír, hogy általuk a gyermekeink nyitottabbak, őszintébbek, boldogabbak. Jellemekkel azonosulnak, megértik a mese mondanivalóját, tanulságát. A mesélés hozzájárult a gyermekek szocializálódásához, hiszen megtanulták figyelmüket összpontosítani, emlékezetük, fantáziájuk gondolkodásuk, képzeletük beleérző, - beleélő empátikus képességük folyamatosan és intenzíven fejlődött. Élmény a bábjáték, bátran alkalmazzák. A meséhez szeretettel ajánlom a mozgásos tevékenységeket, mert a gyermekek önbizalmát, önkifejezését agressziójának levezetését is szolgálja. A zene által fejlődött hallásuk és ritmusérzékük, formálódott zenei ízlésviláguk. A meséhez a gyermekek választották ki a zenei anyagot, rájuk lehetett bízni, mert ízlésesen a népmesék hangulatához, világához illőt voltak képesek találni.

A nagy hazug

A király kihirdette országnak, világnak, hogy az egyetlen lányát ahhoz adja feleségül, aki olyat tud mondani, amit még ő sem hisz el.

Mentek hozzá grófok, bárók, hercegek, versengtek a királykisasszony kezéért. Hazudtak jó nagyokat, de a király mindenre csak azt mondta: elhiszem, elhiszem...

Meghallotta ezt egy obsitos katona. Gondolta, ő is elmegyen és szerencsét próbál:

- Hát felséges királyom, amikor én katona voltam, olyan jó dolgom volt, hogy mindig délig alud-tam. Elhiszem. Olyan zsoldot kaptam, hogy belőle vettem egy nagy darab erdőt, nagy legelőt.
- Elhiszem. Olyan jó dolgom volt, hogy az ebédet az ezredesem a helyembe hozta.
- Elhiszem.
- A zsoldpénzem kamatjából disznó nyáját vettem.
- Elhiszem.
- Volt a nyájban egy kis kan, amelyik minden medvét széttépett.
- Elhiszem.
- Akárkit fogadtam fel pásztornak, egyik se bírta ki egy napig.

- Elhiszem.
- De a felséged öregapja, akit utoljára fogadtam fel, még most is őrzi a kondát.
- Hazudsz, akasztófára való! — ugrott fel a király ültőhelyéből.

Hát így lett az obsitos katona felesége a királykisasszony.

Széllel bélelt köpönyeg, lódítottam, volt kinek.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

Műveltesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- mondják el a mesehívó mondókát
- hallgassák meg A nagy hazug című bihari népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- énekeljék el az “Esik az eső, ázik a mező” című dalt

Mozgásos tevékenység területén:

- utánozzanak lódobogást a széktámlán való dobolás útján először számolásra, majd zenére
- meneteljenek a székek körül, mint a katonák

- figyeljenek a zene ritmusára
- figyeljenek az irányváltó utasításokra

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - katona jelmez, székek, papírcsákók, CD lejátszó.

Szervezés - Elrendezem a székeket zárt kör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a székeken.

A gyerekekkel való mondókázás közben, magamra öltöm a **katona jelmezt**.

*„Volt egyszer egy katona,
Hátán volt egy katulya.*

Leesett a katulya,

Elszaladt a katona” (Köröskisjenő)

Köszöntöm a gyerekeket katonaként.

— Gyerekek, őszintén, hazudtatok- e már? Mert bizony én egyszer nagyokat hazudtam, nem másnak, hanem egy királynak.

A téma bejelentése - Ma el is mesélem nektek ezt a történetemet, mert bizony az én mesém címe „A nagy hazug”. Az pedig jómagam volnék.

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

A mesét nem mesélőként, hanem a mese szereplője, a katonaként mesélem el. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket.

Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét és közösen megfogalmazzuk a mese tanulságát.

Közösen **elénekeljük** az „Esik az eső, ázik a mező” című éneket.

2. Mozgásos tevékenység - “Katona-tánc” -Tudjátok, nekem szükségem lenne egy seregre. Úgyhogy pattanjatok a lóra, ti lesztek az én vitéz katonáim. A gyerekekre **papírcsákót** adok.

- A széket támlával a kör belsejébe fordítjuk és a gyerekek úgy ülnek rá. -Lovagoltatok-e már? Akkor tudjátok, milyen a ló dobogása. A gyerekekkel számolásra a **szék támláján dobolva** utánozzuk a lódobogást. Amikor már mindenki be tudott kapcsolódni, zenére is megpróbáljuk.
- Majd leszállunk a lóról. Először **számolásra**, majd **zenére menetelünk**.

- Neheztésképpen, bevezetjük a „**hátraarc**” parancsszót is, amikor is a gyerekek ellenkező irányba kell meneteljenek, majd a „**lóra**” parancsszó elhangzásakor mindenki vissza kell üljön a „lovára” (székére).

Hangulati levezetés - A székeket visszafordítjuk, a gyerekek pedig elfoglalják helyeiket.

- -Most azt fogjuk játszani, hogy ti vagytok a királyok és királynők. Nagyon figyelmesnek kell lennetek! Amikor igazat mondok, mondjátok azt, hogy „Elhiszem!”.
- Amikor viszont hazudok, azt kell mondjátok, hogy:

„Patak partján pipitér,
A te szavad kicsit ér!” (cséhtelevi mondóka).

Ezt a mondókát azoknak szokták mondani, akik hazudni szoktak. A gyerekekkel eljátszuk a játékot.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek jól ismerték a mesét a délutáni csendes pihenő idejéről. Nagyon szerették a tréfás jellege miatt, a kicsik is megértették. Élvezettel beszéltek arról, hogy az obsitos milyen hazugságokat talált ki. Arra kértem őket, képzeljék magukat a katona helyébe és találjanak ki ők is hasonló lódításokat. Nagyon lelkesek és nagyon aktívak voltak ezen a téren is, fantáziában nem volt hiány. Ezután eljátszottuk mi is a mozgásos játékot úgy, ahogy a modellben kaptuk. A gyerekeknek ez is nagyon tetszett, vége-hossza nem volt a katonásdinak. A tevékenység jól sikerült. A mesefeldolgozás folyamata által fejlődött a gyermekek fantáziája, szókincsük gyarapodott, kifejezőképességük gazdagodott, amihez hozzájárult a konkrét kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel, fejlődött a figyelmük, képzeletük, emlékezetük, gondolkodásuk. Nőtt a mozgásos játékok iránti fogékonyságuk, oldódtak az egyéni és a gyerekek közti esetleges konfliktusok, fejlődött az empátia és a tolerancia. Merjünk bátran nyúlni a tréfás hangvételű mesékhez, hiszen ezekben található meg népünk humora, leleményessége, amit a felnövekvő generációnak is meg kell ismernie.

Fülek

A mesefeldolgozás során gyermeket is bevontam az igaz és hamis megoldások keresésébe, maguk is kitalálhattak igaz és hamis állításokat. A mozgásos játékok során utasításokat adtam a gyermekeknek, amit teljesíteniük kellett. Előre megegyeztünk, ha a katona mondja: Üljetek le! Nem teljesítik a feladatot, mert az obsitos katona nem mond igazat. Ha viszont a király mondja, akkor mindig végre kell hajtani a parancsot. Akinek ez nem sikerült, az kiesett a játékból és a többieket figyelte, megnevezhette a tévesztőket. A játékhoz a katonai papírcsákót a gyermekek hajtogatták meg. Az ügyesebbek szívesen segítettek a kisebbeknek vagy a segítségre szorulóknak az elkészítésben. A gyerekek ötleteire támaszkodva, papírból kardokat is készítettünk. Legjobban a hosszában sokszori hajtogatással készült kard vált be, mert nem hajolt el. A játék során fokozottan figyeltek a „veszélyes fegyver” használatára. Az obsitos katona és a zsoldos kifejezéseket a mesébe szöve magyaráztam el. A mesefeldolgozás által hatékonyabbá vált a gyermekek kritikus és

logikai gondolkozása, bátran el merték mondani a véleményüket. A katonásdi játékban az utasítások pontos betartására, a fegyelemre és az összpontosításra irányítottuk a gyermekek figyelmét. A gyerekek nagyon szívesen vállalkoztak az irányító szerepre, saját feladatokat is kitaláltak és bemutattak a katonatársaknak. Mindenki a maga módján ügyeskedett a feladatok kitalálása és megvalósítása során. A király hiszi/nem hiszi játékban a gyermekek saját életükből merítettek az igaz és hamis állítások megfogalmazása során. A gyermekek szívesen leleplezték a „hazugot”, de még szívesebben találtak ki „hazugságokat”.

Nádudvar

A mese által nyújtott élményeket, a mese cselekményét tanulságának levonását egy ismételt mesélést követően beszéltük meg. A jó gyakorlat többi részén nem változtattam, igyekeztem a tevékenységi tervet egészében megvalósítani. A mese terjedelme, megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak, mondanivalóját, humorát inkább a nagyobb gyermekek értették meg. Motiváló volt az eszközhasználat, bár a nagyobb gyermekek voltak sikereesebbek. Számukra a papírcsákó volt igazán vonzó, a székekkel nehezebben mozogtak. Gyermekünk térbeli tájékozódásának, szem-kéz-láb koordinációjának, testi képességeinek fejlődését segítette az alkalmazott mozgásos tevékenység. Eredménynek tartom, hogy a mindennapos mozgásanyagon fölül a zenés táncos mozgás által is megvalósul az egészséges életmódra nevelés. A tánc által sikeres az érzelmek és a mese történések feldolgozása. A hangulati levezetésre alkalmazott játékban is a nagyobb gyermekek voltak figyelmesebbek, a kisebbek utánozták őket. Így egy kis levezető improvizációs bakatáncot is beiktattam.

A szegény ember három fia

Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Volt annak a szegény embernek három fia. Olyan szegények voltak, mint a templom egere, nem volt falatnyi ennivalójuk sem.

— Mitévők legyünk? El kéne menjetek szerencsét próbálni — mondta az apjuk.

A fiúk nem nagyon örvendtek ennek a kijelentésnek, nem akaródzott nekik elmenni. Az idősebb fiú nagy dünnögve azért bejelentette, hogy ő megpróbálja. Hamuba sült pogácsával feltarisznyázta az apja, s elengedte:

— Menj, fiam, Isten hírével!

Na, elindul a fiú nagy szomorúan, mendegél hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül, amikor elérkezik egy kúthoz. Ott leül pihenni és falatozni. Amint eszi a száraz pogácsát, ott terem egy egérke.

— Cin-cin, adj nekem is egy falásnyi ennivalót! — mondta.

A fiú ahelyett, hogy adott volna neki, jól összeszidta az egérkét.

— Menj dolgodra, örülök, ha nekem van mit ennem.

Az egérke nem felelt semmit, odábbállott. Kevés idő múltával a legény is csak elindult, ment, mendegélt tovább, hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül. Na, majd összetalálkozott egy öregemberrel.

— Hova, hova, kedves fiam? — kérdezte.

— Ó, hát elindultam szerencsét próbálni, szolgálatot találni.

— Akkor ne menj tovább, gyere velem — így az öreg. — Van nekem száz darab nyúlám, azt kellene téringetni, megőrizni. Egy esztendő teltével, ami nálunk három napból áll, megkapod a béred, választhatol egy zsák ezüst, vagy egy tál arany között.

A legény elfogadta az ajánlatot, s elindult az öregemberrel. Reggel, miután felkeltek, az öreg feltarisznyázta a fiút, pásztorkodás közben legyen mit egyen, s elindította a mezőre a nyulakkal. Alighogy kiértek a mezőre, a száz nyúl százfelé futott.

A legény megpróbálta összerelni őket, de hasztalan. Elszomorodott a fiú, de meg is ijedt, hogy most mit csinál, hogyan számol el az öregembernek a száz nyúllal. Addig-addig töprengett, míg úgy döntött, hogy hazatér. Na, odahaza aztán elmesélte, hogyan járt a pásztorkodással. Az apjuk meg csóválta a fejét:

— A kamránkban nincs betévő falat, a szegénység marad!

— Nem addig van az kedves apám — mondta a középső fiú —, én is megpróbálnám a szerencsém.

Beleegyezése jeléül az apja neki is készített hamubasült pogácsát és útjára engedte. De bizony hiába történt minden, mert a középső fiú is úgy járt, mint a bátyja. Most már aztán még nagyobb lett a bánata az öreg édesapjuknak:

— Marad a szegénység. Ahelyett, hogy elapadna, még gyarapodik!

Ekkor előállt a legkisebbik fiú.

— Kedves apám, hadd próbálkozzam én is!

— Hadd el, fiam, ha a bátyáidnak nem sikerült, akkor neked sem fog sikerülni.
S különben is, nagyobb a tarisznya, mint te magad.

A legkisebbik fiú addig erősködött, míg az apja elengedte. Na, ment, mendegélt a legényke hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül, amikor egy kútnál megpihent. Elővette a tarisznyáját — mert hogy el ne felejtsem, az édesapja útravalónak hamubasült pogácsát csomagolt neki —, na, szépen kitergette az uzsonnáját és falatozni kezdett. Amint eszik, hát ott terem egy egérke s azt mondja neki:

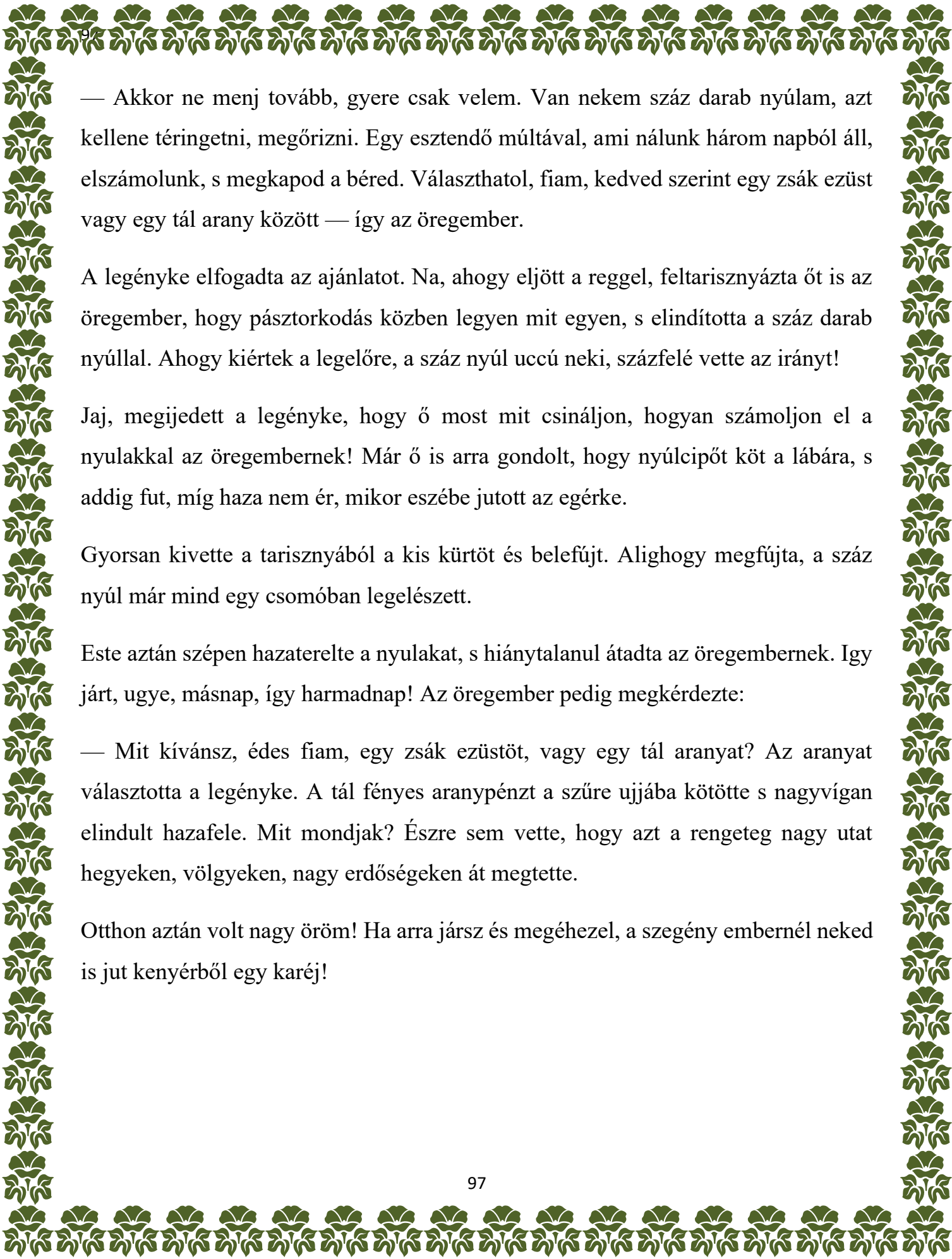
— Cin-cin, jó fiú, adj nekem egy falásnyi ennivalót. A legényke kettétörte a pogácsát és felét az egérkének adta. Ó, jóízűen megette a pogácsát az egérke, köszönte szépen a fiúnak a jóságát és odaadott neki egy picike kürtöt.

— Jótett helyébe jót várj! Tedd csak el — mondta neki — ha nagy bajban leszel s megfújod, akkor minden jóra fordul. A legkisebbik fiú megköszönte az ajándékot és tovább ment hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken keresztül. Hát így találkozott ő is az öregemberrel.

— Hova, hova, kedves fiam?

— Ó, hagyja már, kedves öregapám, elindultam szerencsét próbálni, szolgálatot keresni!

A decorative border of green floral motifs surrounds the text. The motifs are arranged in a repeating pattern along the top, bottom, and sides of the page.

— Akkor ne menj tovább, gyere csak velem. Van nekem száz darab nyúlam, azt kellene téringetni, megőrizni. Egy esztendő múltával, ami nálunk három napból áll, elszámolunk, s megkapod a béred. Választhatol, fiam, kedved szerint egy zsák ezüst vagy egy tál arany között — így az öregember.

A legényke elfogadta az ajánlatot. Na, ahogy eljött a reggel, feltarisznyázta őt is az öregember, hogy pásztorkodás közben legyen mit egyen, s elindította a száz darab nyúllal. Ahogy kiértek a legelőre, a száz nyúl uccú neki, százfelé vette az irányt!

Jaj, megijedett a legényke, hogy ő most mit csináljon, hogyan számoljon el a nyulakkal az öregembernek! Már ő is arra gondolt, hogy nyúlcipőt köt a lábára, s addig fut, míg haza nem ér, mikor eszébe jutott az egérke.

Gyorsan kivette a tarisznyából a kis kürtöt és belefújta. Alighogy megfújta, a száz nyúl már mind egy csomóban legelészett.

Este aztán szépen hazaterelte a nyulakat, s hiánytalanul átadta az öregembernek. Így járt, ugye, másnap, így harmadnap! Az öregember pedig megkérdezte:

— Mit kívánsz, édes fiam, egy zsák ezüstöt, vagy egy tál aranyat? Az aranyat választotta a legényke. A tál fényes aranypénzt a szüre ujjába kötötte s nagyvígán elindult hazafele. Mit mondjak? Észre sem vette, hogy azt a rengeteg nagy utat hegyeken, völgyeken, nagy erdőségeken át megtette.

Otthon aztán volt nagy öröm! Ha arra jársz és megéhezel, a szegény embernél neked is jut kenyérből egy karéj!

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

A tevékenység típusa: komplex

Műveletesített célkitűzések:

Anyanyelvi nevelés területén:

- figyeljék meg az egérke bábót
- hallgassák meg a “Szegény ember három fia” című bihari népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- mondják el a mondókát
- ugrándozzanak végig a szőnyegen

Mozgásos tevékenység területén:

- tanulják meg a “Kikics, kukucs, elbújok” mondókát
- figyeljék meg a párnákat, melyek a bokrok lesznek
- figyeljék meg a mozdulatot, melyet el kell végezniük mondókázás közben
- gyakorolják a mozdulatot
- a mondóka végén mindenki foglaljon el egy párnát
- a furulya hangjára bújjanak ki a bokorból, majd kezdjék előlről a játékot
- játszanak „Ugorjunk árkot!” című játékot

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Didaktikai eszközök - egér báb, párnák, furulya, pántlika.

Szervezés - Elrendezem a párnákat kör alakban.

Előkészítem a didaktikai eszközöket.

A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek elfoglalják helyeiket a párnákon.

Előbújik a kiséger báb. A gyerekeknek az egérrel való beszélgetés által felvezetem a mesét. A gyerekek elmondják az egérkének a mondókát:

*„Cini-cini, cincog az egér
Minden lyukba belefér.”*

(Nagyvárad)

A téma bejelentése --A mese címe: *Szegény ember három fia.*

A tanulás irányítása

1.Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

A mesét a kisegérke személyében mesélem el. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét és megfogalmazzuk tanulságát. Elmondjuk a gyerekekkel a „Nyuszi, nyuszi nyulacskám” című mondókát.

*„Nyuszi, nyuszi nyulacskám,
Ne félj tőlem, nincs puskám.
Van ám nékem egyebem,
Friss káposztalevelem.”*

(Bihardiószeg)

A mondóka után a gyerekek el kell ugránozzanak a kartonból készített káposztáig.

2.Mozgásos tevékenység – Nyuszi a bokorba!

A párnákat egy nagy körbe rendezem, eggyel kevesebb párnát teszek, mint amennyi gyerek van. A gyerekeknek elmesélem a „Nyuszi a bokorban!” című játék menetét. A gyerekek nyuszifületeket kapnak, majd a kör közepére állnak. Közösén begyakoroljuk a „Kikics, kukucs, elbújok” mondókát.

*„Kikics, kukucs, elbújok,
Egy kis sípot megfújok.
Habár meg is halljátok,
A nyulat nem találjátok!”*

(Belényes)

A gyerekek csipőre tett kézzel jobbra-balra illegetik magukat és közben mondókáznak. Amikor a mondókának vége, minden gyerek el kell foglaljon egy „bokrot” (párnát). Egy

gyereknek nem marad párna, ő a kör közepén marad. Furulyaszóra a gyerekek újra a kör közepére állnak és a játék újraindul.

Hangulati levezetés - A gyerekekkel a tevékenység lezárása képpen „Ugorjunk árkot!” játékot játszunk. Egy hosszú pántlikát leteszek a szőnyegre, az lesz az árok. A gyerekek nyusziként sorban átugorják a pántlikát.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek már jól ismerték a mesét, amikor elkezdtük feldolgozni. Épp a háziállatok témájú héten foglalkoztunk vele. Nem nehéz a cselekménye, a kisebbek is lassan-lassan megértették és megszerették. Aktívan és élvezettel beszámoltak arról, hogy melyik szereplő bőrébe bújtak volna és miért. Mi is eljátszottuk a mozgásos játékokat, amiket nagyon szerettek. Tetszett nekik a nyuszis mondóka, hiszen a nyuszi egy közkedvelt kis állat a gyerekek körében, viszont a feladatot, hogy foglaljanak el egy „bokrot” a mondóka végére, nem minden gyerek értette meg, főleg a kisebbek közül. Ez az életkori sajátosságaikból adódott, így lassan más tevékenységekbe vontam be azokat, akik nem értették a feladatot. Az Ugorjunk árkot! játékot azonban mindenki megértette és nagy élvezettel játszotta el. A gyermekek nagyon élvezték a tevékenységet, aktívan részt vettek benne, a tevékenység jól sikerült. A gyerekek tudtak azonosulni a mesehősökkel, a fantáziájuk aktiválódott, konkrét kommunikációs helyzetekben kellett aktívan részt vegyenek, ami segítette az önkifejezésüket, egymáshoz való viszonyaikon javított (kellett egymásra figyelni, tolerálni a másikat). A mozgásos játék is sokat segített a kapcsolataik alakulásában, mozgásukban, leleményességükben, kitartásukban.

Fülek

A mese többszöri elmesélése után a gyermekeket is bevontam a párbeszédembe. Papírból kürtöt csináltunk a gyermekekkel, melyet a gyermekek szólaltattak meg a mozgásos játék során. Így a gyermekek az irányító/ csodatevő szerepben is kipróbálhatták magukat: az össze-vissza rohangáló nyulakat egy csomóba terelték a kürtszóra. A kürtöt többféle hangszerrel is helyettesítettük: triangulummal, csengővel, csörgődobbal. A gyermekek könnyen megértették a történetet, mert hasonló mesével már találkoztak, ismerték a mesei szöfordulatokat. A mozgásos játék szabályait könnyen megértették, betartották.

Nádudvar

A mesefeldolgozás csak egy csipetnyit változtattam. A népmese mesélése egy szereplő szemszögéből, már ismert volt a gyermekek számára. A mesei hangulatot hangszínnel, mimikával, hangerő változtatással fokoztam. A mesehallgatás során a gyermekek könnyen motiválhatóak voltak. Kellő figyelemmel figyelték az egér bábót, majd én is felvettem az egérke jelmezt és úgy meséltem a mesét. A mesélő (én) és a hallgató (gyerekek) között megteremtődött az a mesei hangulat, varázslat, mely nélkülözhetetlen a mesélések során. A gyermekek tudtak azonosulni a mese hőseivel. Rájöttek az egérke segítő szerepére, véleményüket, érzéseiket a mese által nyújtott élményeiket, a mese tanulságát meg tudták fogalmazni. Úgy érzem a jó gyakorlat is hozzájárult a népmesék iránti érdeklődés megalapozásához. Nagyon tetszett a „Kikics, kukucs, elbújok” mondóka szabályjátéka, mely során a gyermek, akinek nem jut bokor, nem esik ki a játékból. Törekedjünk arra, hogy úgy alkossunk szabályt, hogy minden gyermek játékban maradjon a tevékenység végéig. A mozgás és a játék öröme így lesz maradandó. A mesefeldolgozás mindannyiunknak élmény volt és hétről hétre izgatottan készülünk a meseutazásra.

Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack

Volt egyszer egy király, s annak három szép leánya. Egyszer, amikor a vásárra ment, kérdezte a leányaitól:

— Na, mit hozzak nektek a vásárról?

Azt mondta a legidősebb:

— Hozz nekem, édesapám, aranyruhát!

Azt mondta a középső:

— Nekem pedig ezüstruhát.

— Hát neked mit hozzak? - kérdezte a legkisebbiket.

— Nekem, édesapám, szőlő szőlőt, mosolygó almát s csengő barackot.

— Hm... - csóváltgatta a fejét a király -, ha van ilyen a világon, majd hozok én neked, leányom.

Elment a király vásárra, s vett is mindjárt aranyruhát a legidősebb leányának, ezüstöt a középsőnek, de szőlő szőlőt, mosolygó almát és csengő barackot nem talált.

Búsult a király, hogy éppen a legkedvesebb leányának nem teljesítheti a kívánságát. Ahogy így búsul, nagyot zökken a hintaja, s úgy megragad a sárban, hogy a paripák meg sem tudtak mozdulni.

Mérgelődött a király, a paripái máskor kis híja volt, hogy elrúgták a csillagot az égből. Nosza, emberekért küldött a faluba, s szaladt is a falu népe lovastul, ökröstül, kutyástul, macskástul annak hírére, hogy elakadt a király hintaja.

De bizony hiába, meg sem tudták mozdítani a hintót.
Egyszer csak odasompolyodik egy disznó:

— Rőf-rőf-rőf, felséges királyom, add nekem a legkisebb leányodat, s egyszeriben kiszabadítlak lovastul, hintóstul, mindenestül.

Szeme-szája elállt a királynak a nagy álmélkodástól. De mit gondolt, mit nem, azt mondta:

— Itt a kezem, nem disznó láb, ha kiszabadítasz, neked adom a legkisebb leányomat.

A disznónak sem kellett több, az orrát bedugta a kerékfentők közé, egyet lódított a keréken, s azzal hopp, csak úgy kirepült a kocsi a sárból, nekiiramodtak a paripák, s egy pillantásra hazarepítették a királyt.

Vitte az aranyruhát, ezüstruhát, s átaladta a két idősebb leányának. A legkisebb leánynak azt mondta nagy búsan:

— Látod-látod, leányom, miért nem kívántál te is ruhát, mert szőlő szőlőt, mosolygó almát s csengő barackot nem találtam az egész vásárban.

De még jó kereken ki sem mondhatá ezt, hallja, hogy jön a disznó nagy rőfögéssel. Kinéz a király az ablakon, s hát látja, hogy a beste állatja még taligát is hozott magával.

— Rőf-rőf-rőf, felséges királyom, eljöttem a leányodért, küldd le, hadd viszem a taligámon!

„Megállj - gondolta magában a király - majd küldök én neked leányt!" Nagy hirtelen felöltöztettek egy parasztleányt szép aranyos ruhába, s leküldték a disznónak. De hiszen nem volt ez olyan feje lágyára esett disznó! Felrőfögött a királynak:

— Rőf-rőf-rőf, felséges királyom, ez nem a te leányod.

Hej, még csak most bánta meg igazán a király, hogy kezet adott egy koszos disznónak. Hát még a kicsi királykisasszony!

Úgy sírt, úgy jajgatott, hogy zengett belé a palota. De hiába sírt, jajgatott, a földhöz is hiába vágta magát, a király azt mondta keserves könnyhullatás közt:

— Édes leányom, neki ígértelek, menned kell.

Hanem közben megint gondolt egyet a király: felöltöztette a leányát rongyos, piszkos ruhába, s úgy küldötte le. A disznó, amikor meglátta a királykisasszonyt, majd kiugrott a bőréből nagy örömeiben. Felkapta a leányt, szépen a taligára ültette, s vitte nagy rőfögéssel:

— Rőf-rőf-rőf, ne sírj, királykisasszony, jó dolgod lesz nálam. Mindjárt otthon leszünk.

De még csak akkor vette elő a sírás igazán a leányt, amikor a disznó megállott egy ól előtt, abba bevezette, s ott a piszkos szalmára leültette.

— Rőf-rőf-rőf, ez az én házam! Megkínálta kukoricával.

— Rőf-rőf-rőf, egyél, királykisasszony!

De az csak sírt, sírt, s addig sírt, míg az álom el nem nyomta. Aludt, aludt a királykisasszony, s másnap délig fel sem ébredett.

Déli harangszóra kinyitja a szemét, s hát - láss csodát, majd megvakul a szertelen ragyogástól! Disznóólban feküdt le, s ihol, palotában ébredett föl. Egy sereg leány szaladott az ágyhoz.

Hoztak neki szebbnél szebb ruhákat, s felöltöztették módisan. Aztán bevezették a szomszéd szobába. Hát ott ül a terített asztalnál egy dali szép ifjú, s mondá neki:

- Ülj le ide bátran! Tied itten minden, amit a szemed lát. Tied vagyok én is, ha meg nem vetsz engem.
- Hát te ki vagy s mi vagy? - kérdezte a leány.
- Majd elmondom neked. Gyere most a kertbe!

Szépen a karjára vette a királykisasszonyt, s lementek a kertbe. S hát elejébe hajlik egy kis szőlőtőke, s szólnak a fürtjei:

- Szakíts le, szép királykisasszony!

Mentek tovább, s hát egy almafáról oly' szépen mosolyognak le rá a pici piros almák.

- Látod, itt van a mosolygó alma is - mondá az ifjú.
- Továbbmentek.
- Mi cseng olyan szépen?
- Csengő barack, amit te kívántál. Itt maradsz-e mostan, leszel-e a feleségem?

A királykisasszony nyakába borult a szép ifjúnak.

— Itt maradok biz' én, ásó, kapa s a nagyharang válasszon el tőled!

Az ifjú azután elbeszélte neki, hogy ő királyfi volt, de egy gonosz tündér disznónak varázsolta, s azzal átkozta meg, hogy mindaddig az maradjon, míg nem akad egy leány, aki szőlő szőlőt, mosolygó almát s

csengő barackot nem kíván.

Még aznap hírül adták a királykisasszony apjának, hogy csak jöjjön egész udvarával a lakodalomba. De bezzeg csaptak is hét országra szóló lakodalmat.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Csoport: vegyes

A tevékenység típusa: komplex

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- hallgassák meg a “Szőlő szőlő, mosolygó alma, csengő barack” című magyar népmesét
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- fogalmazzák meg a mese tanulságát
- játsszák el a “Kocsi, kocsi, komámasszony” guggolós mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- vegyék fel a jelmezeket
- álljanak párba
- figyeljék meg a táncmozdulatokat
- gyakorolják be a táncmozdulatokat számolásra
- táncolják el a táncot zenére
- játsszák el a “Körben áll egy kislányka” népi gyermekjátékot

Módszerek, eljárások -

beszélgetés, magyarázat,

szemléltetés,

megfigyelés,

bemutató, utasítás

cselekedtetés,

értékelés

Szervezeti forma -

frontális

Didaktikai eszközök -

párnák, szoknyák, koronák, CD

lejátsszó.

Szervezés - Elrendezem a párnákat kör alakban. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - -Képzeljétek gyerekek, amikor jöttem az óvodába, láttam egy autót, amelyiknek kipukkant a kereke az úton. Jöttek a szerelők, segítettek neki, így tovább tudott menni.

-De képzeljétek, van egy mesém, melyben egy király akad el a nagy sárban a hintójával. El sem fogjátok hinni, hogy ki segített neki.

A téma bejelentése - A mese címe: *Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack.*

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés -A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

*„Volt egyszer, hol nem volt,
Még annál is messzebb volt,
Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?”*

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét és megfogalmazzuk tanulságát. A gyereket mondókával hívom körbe. Megfogjuk egymás kezét, mondókázva körbe megyünk, majd a végén leguggolunk.

*„Kocsi, kocsi, komámasszony,
Tányérban ül a menyasszony.
Szél fújja a pántlikáját,
Fogd meg kislány, a szoknyáját.”* (Erdőgyarak)

2. Mozgásos tevékenység – Menyasszonytánc.

- Gyerekek, most ti lesztek a királyok és királyleányok, és megtanuljuk eljárni a menyasszonyi táncot. Feladom a gyerekekre a jelmezeket. Mondókázva párt választanak maguknak.

*„Ice, ruca, vadliba,
Jöjjenek a lagziba.
Kést, villát hozzanak,
Hogy éhen ne halljanak.”* (Margitta)

A gyerekeknek bemutatom a **táncmozdulatokat**, majd sorba begyakoroljuk őket számolásra:

- a gyerekek a párjuk kezét fogva jobbra és balra lépnek;
- egymáshoz lépni egy lépéssel; eltávolodni egymástól egy lépéssel;
- forgás.

Amikor a táncmozdulatok el lettek sajátítva eltáncoljuk zenére a tanult lépéseket.

Hangulati levezetés - A gyerekekkel a tevékenység lezárásaképpen

„*Körben áll egy kislányka/fiúcska*” népi gyermekjátékot játszunk.

Értékelés - Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek jól ismerték a mesét a délutáni csendes pihenő idejéről. Nagyon szerették, a kicsik is megértették. Élvezettel elevenítették fel a mese cselekményeit, fordulatait. Arra kértem őket, hogy mondják el, ki melyik szereplő bőrébe bújt volna szívesen és miért. Ezután mi is eljátszottuk a mozgásos játékot: a menyasszonytáncot. A gyerekek nagyon lelkesen vettek részt benne, könnyen elsajátították a mozdulatokat. Végül, azokkal, akiknek még volt kedvük és energiájuk, eljátszottuk a Körben áll egy kislányka népi gyermekjátékot is. A tevékenység jól sikerült, a gyerekek jól érezték magukat. A mesefeldolgozás folyamata által fejlődött a gyermekek fantáziája, szókincsük gyarapodott, kifejezőképességük gazdagodott, amihez hozzájárult a konkrét kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel, fejlődött a figyelmük, képzeletük, emlékezetük, gondolkodásuk. Nőtt a mozgásos játékok iránti fogékonyságuk, oldódtak az egyéni és a gyerekek közti esetleges konfliktusok, fejlődött az empátia és a tolerancia.

Fülek

A mese ismert volt számunkra, így könnyű volt adaptálni. A meséhez kapcsolódó egyszerű koreográfia is könnyen elsajátítható volt a gyermekek és a pedagógus szempontjából egyaránt. Mesefoglalkozásunkat, kibővítettem bábkészítéssel /király, 3 királylány, disznó, királyfi/, bábozással, illusztrációk készítésével, gyümölcsök modellezésével / szőlő, alma, barack/ és kellékek / ezüst, arany ruha, korona/ rajzolásával, nyírásával. A gyermekek szívesen hallgatták a mesét, örömmel bekapcsolódtak a táncba. A mesefeldolgozás folyamatában fontosnak tartottuk mesepercek meghitt átélését, a mesei cselekmény megértését, követését a szóbeli előadásmód eszköztárának a megismertetését és elsajátítását. A megtanult új lépések által fejlődött a ritmusérzékük, zenei ízlésük. A páros tánc során együttműködő képességüket is fejlesztették, érzelmeiket mozgással juttatták kifejezésre.

Nádudvar

Az élőszavas mesélés után a mese által nyújtott élményeket a mese cselekményének összefoglalását, a mese tanulságának megfogalmazását csak akkor érintettem, ha valamely gyermek magától szeretett volna, a fentiekről beszélni. Az első meseélmény

után nálunk módszertani hiba, ha a mese cselekményét megbeszéljük. A mese által nyújtott élményt a beszélgetés helyett tovább fokoztam a mozgásos tevékenységek beindításával. Egyébként nem változtattam a tevékenységi terv felépítésén. A gyermekek napról-napra fokozódó érdeklődést mutattak a mese és a hozzá köthető játékok iránt. Nagyon szeretem, hogy az élményeket együtt éljük meg, a közös játék, táncos tevékenység szorosabbá szeretetteljesebbé varázsolja a mindennapjainkat. A népzene melyet választottam formálta a gyermekek zenei ízlésvilágát, a hozzá kapcsolódó mozgás által erősítettem az együttműködést, segítettem az elfogadást, az egymásra figyelmet, a helyes viselkedési normák alakulását. Biztosítottam időt arra is, hogy érzéseiket szabadon improvizált mozgással is kifejezhessék. Ezáltal fejlődött önkifejezésük, önmegvalósításuk, önbizalmuk.

Vacsora a nagygazdánál

Volt egyszer egy gazdag ember. Hogyan történt, hogyan nem, a tengeri földjét a gaz szinte felvetette. Nem volt ki megkapálja. Elment aztán munkásokat keresni. Hát, így találkozott össze hat napszámossal.

— Eljöttek-e hozzám dolgozni?

— El bizony! – mondták.

— Akkor üljetek fel a szekérre.

No, de míg el nem felejttem, ez a nagygazda olyan volt, hogy mindig valami huncutságon járt az esze. Kapáltak a napszámások, közben várták, hogy a tanyából hozzák az enivalót. Már húzódoztak az árnyékba, egyre-másra jártak vizet inni, ugye, a munka nem ment.

— Majd jön aztán egy asszony, akinek az ebédet kellett volna hoznia, de csak a cserépdarabokat mutatja és siránkozik, hogy eltört az edény. Ez, persze mind elő volt készítve. Na, a napszámások most már semmiképpen sem akartak tovább dolgozni. Úgy estefelé előállt a házigazda a szekérrel, hogy mennek haza. Felültette a napszámásokat a szekérkasba, de csak úgy, lazán volt feltéve.

— Ahogy a lovak közé cserdített a gazda, azok megugrottak, a kas pedig ott maradt a napszámosokkal együtt. Na, még odakiáltotta a gazda:

— Hozzátok a kast, meg a kapákat, nem tudom megállítani a lovakat!

Na, nagy nehezen beértek a napszámosok a tanyába. Leültek vacsorázni.

Savanyúleves volt pogácsával. De úgy jól laktak, hogy csak úgy meredeztek.

— Jól laktatok? – kérdi a gazda.

— Jól.

— Ó, de most, mi lesz – sopánkodott -, hiszen túróslaskát főzött az asszony és ki eszi meg?

— Megesszük mi – fogadkoztak a napszámosok.

Behozták a vajlingot a túrólaskával. Hát, azt is megették a napszámosok. Behozták a csirkehúst galuskával. A finom étel ott volt, de enni már nem tudtak belőle.

Aztán arra gondoltak a napszámosok, hogy jó lesz az még! Hát megrakták a gelebüket étellel. A gazda észrevette, hogyne vette volna észre.

— Ettünk, akkor igyunk is – mondotta.

Hozta fel a bort a pincéből. De már a napszámosok nagyon mentek volna, mert hát tele volt a gelebük.

— De ha már iszunk, akkor táncoljunk is – indítványozta a gazda.

Hiába sóhajtoztak a napszámosok, táncolni kellett. Addig nem fizette ki a bérüket, amíg nem táncoltak.

Így hát elkezdtek lépegetni a napszámosok. Lépegetni erre, arra, mintha hímes tojáson járnának. De akárhogy vigyáztak, a galuska az ingjükből, a nadrágjuk száján kezdett kipotyogni.

— Jaj, gazduram, látja-é, még a galuska is táncolni akar, s jön utána a csirkecomb!

Hát eddig volt, mese volt. Ha nem hiszed, kérd fel a csirkecombót és táncolj velem.

TEVÉKENYSÉGI TERV

Műveletesített célkitűzések

Anyanyelvi nevelés területén:

- hallgassák meg a “Vacsora a nagygazdánál” című bihari népmesét
- utánozzák a lódobogást a kezükkel a padlót ütögetve
- utánozzák a szereplők lassú lépteit a kezükkel a padlót ütögetve
- osszák meg egymással a mese által nyújtott élményeket
- foglalják össze a mese történéseit
- mondják el a mondókát

Mozgásos tevékenység területén:

- figyeljék meg a lábast a kör közepén
- énekeljék el a “Száz gombóc egy sorban” című dalt

- szedjük meg pólójuk belsejét rongyból készült gombócokkal a lábasból
- táncoljanak a zene ritmusára úgy, hogy a gombócok ne essenek ki a pólójukból

Módszerek, eljárások - beszélgetés, magyarázat, szemléltetés, megfigyelés, bemutatás, utasítás cselekedtetés, értékelés

Szervezeti forma - frontális

Didaktikai eszközök - párnák, lábas, rongy gombócok, CD lejátszó

Szervezés - Elrendezem a párnákat félkör alakba. Előkészítem a didaktikai eszközöket. A gyerekek figyelmét magamra irányítom.

Hangulatteremtés - A gyerekek a mondókázás közben párnáikat kör alakba a szőnyegre teszik és leülnek.

„Dolgozzatok, siessetek,

Néktek is lesz, mit egyetek.” (Köröstárkány)

A téma bejelentése - Beszélgetés útján a napszámos munkáról, a régi időkről, felvezetem a gyerekeknek a mesét. A mesénk címe pedig: *Vacsora a nagygazdánál*

A tanulás irányítása

1. Anyanyelvi nevelés - A gyerekekkel elmondjuk a mesekezdő mondókánkat:

„Volt egyszer, hol nem volt,

Még annál is messzebb volt,

*Árkon innen, bokron túl,
Erdőn, mezőn s azon túl,
Még az Óperenciás tengeren is túl,
Ahol az a kurtafarkú malac túr,
Volt egyszer, hol nem volt...
Na mi is volt?"*

(Nagyvárad környéki mondóka)

Elmesélem a gyerekeknek a mesét, odafigyelve a humoros és furfangos részek helyes hangsúlyozására. A mese végeztével a gyerekek megoszthatják egymással a mese által nyújtott élményeket. Röviden összefoglaljuk a mese cselekményét.

— Tudom én ám gyerekek, hogy ti mikor laktok olyan jól, mint ezek a napszámosok. Hát amikor szilvászilvágombóc van ebédre! Éhesek vagytok-e most egy kis gombócra? Közösen elmondjuk a mondókát:

*„Éhesek vagyunk,
Enni akarunk!
Amíg enni nem kapunk,
El nem hallgatunk!”*

2. Mozgásos tevékenység - Behozok a gyerekek elé egy nagy lábast, mely tele van rongyból készült

gombócokkal. A gyerekekkel megfigyeljük, majd **elénekeljük** az éneket:

„Száz gombóc egy sorban.

Mennek a gyomromba.

Elöl megy a mákos,

Hátul a lekváros.

Száz gombóc egy sorban.”

(a *Száz liba egy sorban* című dal dallamára)

A gyerekek ezután azt az utasítást kapják, hogy pólójukat, **gelebüket** rakják meg **rongygombócokkal**. Beindítom a zenét. A gyerekek úgy kell táncoljanak, hogy a gombócok ne potyogjanak ki a gelebükből. Az győz, akinek a legtovább bent maradnak a gombócai.

Hangulati levezetés + Értékelés - A gyerekek visszaülnek helyeikre. Lecsendesítésképpen eljártsszuk a „Szita, szita, sűrű szita” mondókát, utánozva a benne szereplő tevékenységeket.

„Szita, szita, sűrű szita.

Ma szítálok, holnap sütök,

Neked is majd cipót küldök.

Megvajazom, megzsírozom,

Szeretettel neked adom.”

(Kiskereki)

Értékelem a gyerekek tevékenységen nyújtott teljesítményét, majd jutalmazom őket.

ADAPTÁCIÓ, TAPASZTALATOK

Székelyudvarhely

A gyerekek jól ismerték a mesét a délutáni csendes pihenő idejéről. Nagyon szerették a tréfás jellege miatt, a kicsik is megértették. Élvezettel elevenítették fel a mese cselekményeit, tréfás fordulatait. Arra kértem őket, hogy mondják el, ki melyik szereplő bőrébe bújt volna szívesen és miért. Ezután mi is eljátszottuk a mozgásos játékot: az ügyességi táncot. Nagyon élvezték, hogy arra kellett vigyázni, nehogy kipotyogjanak a gombócok a ruhájuk alól, vége-hossza nem volt ennek a játéknak. A tevékenység jól sikerült, a gyerekek jól érezték magukat. A mesefeldolgozás folyamata által fejlődött a gyermekek fantáziája, szókincsük gyarapodott, kifejezőképességük gazdagodott, amihez hozzájárult a konkrét kommunikációs helyzetekben való aktív részvétel, fejlődött a figyelmük, képzeletük, emlékezetük, gondolkodásuk. Nőtt a mozgásos játékok iránti fogékonyságuk, oldódtak az egyéni és a gyerekek közti esetleges konfliktusok, fejlődött az empátia és a tolerancia.

Fülek

A mesét előkészítettem egy beszélgetéssel. Tudjátok e gyerekek, kik voltak, hogyan éltek és dolgoztak régen: a gazdák és a napszámosok? A munka és étkezés körülményeit megismertettem képekről, beszélgetéssel. A gyerekek kipróbálták hogyan hordták a tarisznyában, korsóban, ételhordóban az ételt. Adogatós játékkal próbára tették ügyességüket. Eljátszottuk az „Itt a köcsög, mi van benne” játékot. Az elvégzett munka és a megérdemelt fizetség kapcsán szólásokról is beszélgettünk: Aki nem dolgozik, ne is egyék. Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten. Beszélgettünk régi népi ételekről /laska, bukta/. Az előkészítő rész azt a célt szolgálta, hogy jobban megértsék a humoros helyzeteket a mesében. A mesefeldolgozás folyamán megismertek és megértettek az új mesével kapcsolatos régi szavakat, életképeket, helyzeteket, mondókákat. Találkoztak a gazda huncutságával, furfangjával. A mozgásos játékokkal maguk is részesévé váltak a humoros helyzeteknek. Nagyon lelkesen pakolták tele „gelebüket” mindenféle „finomsággal”. Sokat kísérleteztek a játékokkal, tárgyakkal / gesztenye, babzsák, papírgolyó, kis labda/ és nagyokat nevetve táncoltak a teli pocakkal és potyogtatták el az elrejtett tárgyat, amíg tele nem lett a szőnyeg mindenfélével. És újra és újra, nagyon élvezték! A móka és kacagás a pakolást is megkönnyítette.

Nádudvar

Kiemelkedő eredménynek tartom, hogy a gyermekek képesek a zenére tánclépéseket improvizálni. A mozgásos tevékenység így könnyen irányítható, mert nem a futkározás és bohóckodás jelenti a gyermekeknek a zenére való mozgást, hanem az általunk már megismertetett tánclépések és mozgáskombinációk. Tevékenységeink során megtanultak együttműködni, alkalmazkodni, érzéseiket mozgásban kifejezni. A mondókázást, együttjátszást élményként élték meg, boldogok kiegyensúlyozottak a mindennapokban. Adódnak konfliktusok, de kevesebb mint régebben. Tudnak bocsánatot kérni, együttérezni. Eredménynek tartom, hogy gyermekink képesek érzelmeik kifejezésére, értik, szeretik a humort.

ÖSSZEGZÉS

MESÉK TÁNCOS PARIPÁJÁN

Óvodánkban a modern tánc, a zene világán keresztül jelenítettük meg a meséinket. A Bihar megyei területekről származó népmeséket, népdalokat és népi játékokat csokorba gyűjtve született meg a Mesék táncos paripája mesés tevékenységtervünk.

Hagyományos és újszerű módszereket és kreatív ötleteket, eszközöket terveztünk, melyek alkalmazásával, adaptálásával minden pedagógus színesíthette jó gyakorlatukat oktatási rendszerükhöz igazítva. A zenével és mozgással színre vitt történetek elősegítették a mese megértését hangsúlyosan fejlesztve a gyermekek érzelmi intelligenciáját.

A mindennapi mesélés nemcsak jó szórakozás a gyermek számára, de hasznos tapasztalatszerzés, tanulási lehetőség is. A népmesék felépítését követve, azok jellemző motívumait, szófordulatait használva alkalmaztuk a mesemondást szóbeli és gyakorlati formában.

Meséinkhez meseszőnyeget, paripát, tarisznyát, királyt ... terveztünk, készítettünk, varázsoltunk, így mozgattuk meg a gyermekek képzeletét, fantáziáját.

A mesélés végén a gyermekek kezébe adtuk az eszközöket, hogy megtáncoltathassák, megmozgathassák a varázseszközt, és újra éljék a mese csodálatos, képzeletbeli világát. Így maguk is aktív szereplőjévé váltak a mesélésnek és az élményszerű gyakorlati tapasztalatszerzésnek.

Ilyen módon dolgoztuk fel a bihari népmeséinket: seprők, fakanalak, vödrök, kendők, szalagok, lepedők megtáncoltatásával. A manipuláció révén megtanulták a gyerekek az eszközök szolgáltatásának megfelelő és eltérő használatát is.

A népmese elvarázsolta, tanította, mutatta az utat. A mesék táncos paripái pedig zenével és mozgással segítették a gyermekeket abban,

hogy sikeresen megoldják a feladatukat, fejlődjenek és végig járják az utat a kitűzött cél felé haladva.

Az új élménnyel, napi aktivitásokkal a kreatív mozgásos tevékenységekkel feltöltődött óvodás hazaviszi örömét és sikereit, ezáltal szorosabbra fűzve a szülő és pedagógus kapcsolatát, valamint az intézménnyel való együttműködésüket.

Mindenképp újszerű és különleges a „jó gyakorlat”, melynek célja egy tudatos generáció nevelése. A program lényege a mese, zene, mozgás tánc egy keretbe foglalása, rendszerezése. Tudatosabb és eredményesebb nevelői hatás kifejtése.

„ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM – AZ ÓPERENCIÁS TENGEREN, HATÁRON INNEN ÉS TÚL”

A meseprojekt tapasztalatainak és eredményeinek rövid összefoglalása:

- ❖ Székelyudvarhelyen bemutatták, hogyan kapcsolják az egészségnevelés témaköréhez a modern meséket,
- ❖ Szalárdon a modern tánclépések alkalmazását láttuk a magyar népmesék feldolgozása során,
- ❖ Nádudvaron az élőszavas mesemondásra épülő interaktív népmese feldolgozását ismerhettük meg,
- ❖ Füleken a bábok kaptak főszerepet az óvoda mesés jó gyakorlatában.

A közös szakmai munka több szempontból is gyümölcsöző volt. Az együttműködésünk során a jogyakorlatok bemutatása és adaptálása mellett lehetőségünk nyílt: az állandó fejlődésre, az önképzésre, megismerhettük egymás mesefeldolgozásait, pedagógus társaink metodikáját.

Lehetőség nyílt külföldi kapcsolatépítésre, szakmai kapcsolat kiépítésére és fenntartására, mesetárházunk gazdagítására, a projektben szereplő országok kulturális kincseinek megismerésére.

Ezeket az értékeket, a megismert módszereket és eszközöket be tudtuk építeni a mindennapi munkánkba, tovább adtuk kollégáinknak és az érdeklődőknek.

Az Erasmus+ nemzetközi pályázatnak köszönhetően a szakmai kapcsolat mellett barátságok is köttettek. Bízunk benne, hogy ezt a jó kapcsolatot a jövőben is tudjuk ápolni.

A tradicionális tájegységek mesefeldolgozásaiban megtalálható meséket és a kortárs irodalom meséit igyekeztünk az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítva játékos formában élményekre épülve, életre kelteni.

Szívből ajánljuk a gyűjteményeinket. Hisszük, hogy a nagy gonddal szerkesztett mese és játékanyagunk, mesésebbé, színesebbé, érdekesebbé varázsolja hétköznapjaitokat. Munkátokhoz erőt, egészséget kívánunk!

Az „ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM
– AZ ÓPERENCIÁS TENGEREN, HATÁRON INNEN ÉS TÚL”

2018 - 2021

mesegyűjteményei:

- ❖ Ficánka Napköziotthon Székelyudvarhely – Mesés egészség jó gyakorlat
- ❖ Füleki Daxner Utcai Óvoda – Palóc mesebeszéd bábbal jó gyakorlat
- ❖ Napfény Óvoda és Bölcsőde, Nádudvar - Börönd mese jó gyakorlat
- ❖ Szalárdi János Általános Iskola és Óvoda - Mesék táncos paripáján bihari népmesék jó gyakorlat

ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM

LELKES KIS CSAPATA

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ❖ Arany László, Szép magyar népmesék, Móra Kiadó, 2016
- ❖ Fábíán Imre, Bihari népmesék 1, Literator Könyvkiadó, 1998
- ❖ Fábíán Imre, Bihari népmesék 2, Literator Könyvkiadó, 1999
- ❖ Fábíán Imre, Eredeti népmesék Biharból, Literator Könyvkiadó, 2001

2018-1-HU01-KA201-047749 JÓ GYAKORLATOK CSERÉJE
Együtműködés az innováció és a bevált gyakorlatok terén

„ARANYHAJSZÁL MESEPROGRAM –
az Óperenciás tengeren, határon innen és túl”

2018 -2021

